

สตีเป็นคำที่ไซ้เรียกผู้หญิงที่มีคุณงามความดี หรือภรรยาที่ซื่อสัตย์จงรักภักดี ต่อสามี โดยเฉพาอย่างยิ่งในสมัยหลัง ไซ้เรียกภรรยาผู้เผาตนเองพร้อมกับซากศพ ของสามี¹ อันเป็นการแสดงความเสียสละอย่างสูง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของร่างกายและจิตใจระหว่างสามีกับภรรยา²

วิษณุปุราณ มีเรื่องกล่าวถึงเทวองค์หนึ่งชื่อสตี เป็นธิดาของฤๅษีตักกะ เธอได้สมรสกับพระศิวะโดยบิดามีได้เห็นชอบด้วย ครั้งหนึ่งเมื่อบิดาของเธอไม่เชิญพระศิวะเข้าร่วมพิธีบูชาไฟครั้งใหญ่ ทำให้เธอเสียใจมาก เค้าร่างกายของเธอเองด้วย ณาณ³

การกระทำด้วยความจงรักภักดีของพระนางสตีที่มีต่อพระศิวะสามี ตามที่ปรากฏในวิษณุปุราณะนี้เองเป็นเหตุผลหนึ่งในหลาย ๆ เหตุผลที่ช่วยกระตุ้นให้เกิด

¹ sir Monier Monier Williams, Sanskrit - English Dictionary, p. 1135

Sati เป็นคำนาม เอกพจน์ เพศหญิง ของ Sat ซึ่งมาจาก pr.p. √as

² R.W. Frazer, Indian Thought Past and Present, (London : T. Fisher Unwin, 1915), pp. 296 - 297.

³ Vishnupurāṇa, A System of Hindu Mythology and Tradition, (H.H. Wilson, London Trubner & cos, 1877), pp. 126 - 127.

ประเพณีการเป็นสตีของหญิงม่ายฮินดู และเทพนิยายเรื่องนี้สนับสนุนกรณีที่ว่า คัมภีร์พระเวทถูกนำมาเกี่ยวข้องกับควย เพื่อสนับสนุนความคิดพราหมณ์¹ และน่าจะเป็นไปได้ว่า คำ "สตี" ที่ใช้เรียกหญิงม่ายที่เผาตัวตายตามสามี มาจากชื่อของพระนางสตีชยาผู้จงรักภักดีของพระศิวะนั่นเอง

ในสังคมฮินดูหญิงได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยามมาก พวกเขาไม่สามารถมีอิสระในตนเองได้ เมื่อเป็นเด็กต้องอยู่ในความปกครองของบิดา เมื่อแต่งงานแล้วอยู่ในความดูแลของสามี และอยู่ในความดูแลของบุตรชายเมื่อสูงอายุ² อย่างไรก็ตาม ช่วงชีวิตที่เธอได้รับความขมขื่นมากที่สุดก็คือ ช่วงเวลาที่พวกเขาตกอยู่ในสภาพที่เป็นม่าย

ขณะที่สังคมแทบจะไม่ได้ทำอะไรแก่หญิงเลย เธอกลับเป็นฝ่ายที่สังคมเรียกร้องเอาผลประโยชน์จากเธอมากที่สุด ในครอบครัวฮินดูไม่ต้องการลูกสาว แต่เมื่อเธอเกิดมาแล้วก็เป็นที่ยังหวังว่า เธอจะต้องเป็นลูกสาวที่ดี ต้องแต่งงาน ต้องให้กำเนิดบุตรชาย และท้ายที่สุดเธอต้องเป็นผู้ทำให้ดวงวิญญาณของสามีมีความสุขในสวรรค์ถ้าเขาตายไปก่อน โดยประเพณีคนอย่างนักบวช หรือเผาตัวตายพร้อมกับซากศพของสามี³

¹ Encyclopaedia Britanica, A New Survey of University Knowledge, Walter Yust ed. (Chicago : The University of Chicago, 1947), Vol. XXI, p. 625.

² M.S. 5.147 - 149, 9.2 - 3.

B.S. 2.2.3.44 - 45.

³ Vi.S. 25.14.

แนวความคิดและมูลเหตุที่ทำให้เกิดสติ

มีปัจจัยหลายประการที่เป็นพื้นฐาน และองค์ประกอบที่ทำให้ชาวฮินดูเห็นว่าการกระทำที่จงรักภักดีและซื่อสัตย์ต่อสามีอย่างแท้จริงควรเผาตนเองเพื่อสามี ซึ่งพอจะประมวลข้อมูลมาแสดงดังนี้

ความตายและชีวิตโลกหน้า

ในสมัยพระเวท ชาวฮินดูเชื่อว่านอกจากมีโลกที่เขาอาศัยอยู่แล้ว ยังมีโลกอื่นอีก คือ สวรรค์โลก บิตฤโลก และนรก สวรรค์เป็นที่สถิตย์ของเทพเจ้า บิตฤโลกเป็นที่อยู่ของพวกบรรพบุรุษผู้ประกอบกรรมดี¹ และนรกเป็นที่อยู่ของผู้ประกอบกรรมชั่วและโง่เขลา² เมื่อตายไปแล้วเขาจะไปอยู่ในโลกใดโลกหนึ่งแล้วแต่กรรมที่สร้างไว้ เมื่อยังอยู่ในมนุษยโลก

1

A.A. Macdonell "Vedic Religion" in Encyclopaedia of Religion and Ethics, ed. James Hastings, (New York : Charles Scribner's sons, 1921), Vol. XII, p. 616.

บิตฤโลกเป็นที่อยู่ของพระบิดา จักอยู่ในสวรรค์ชั้นที่ 3 ผู้ที่จะได้ไปสวรรค์ชั้นนี้ต้องไม่เป็นผู้กระทำความผิดบาป และการถวายพลีกรรมต่าง ๆ แล้วเขาจะได้พบกับพ่อ แม่ ภรรยา และบุตรอีก

2

Ibid., p. 617.

พวกเขาที่มีความเชื่ออีกประการหนึ่งว่า หลังจากตายไปแล้วบุคคลในครอบครัวจะได้ไปอยู่รวมกันอีกในโลกหน้า มีหลักฐานปรากฏในคัมภีร์อาถรรพเวทว่า ผู้ชายบวงสรวงขอให้ดวงวิญญาณจงไปสู่ที่ของตนและบิดาโดยเร็ว ¹ และขอให้ได้ไปอยู่ร่วมกับภรรยาและลูก ² คัมภีร์พราหมณะก็กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า ถ้าให้ท่านทำพิธีบูชาบวงสรวง และทำให้ครูทางศาสนาได้รับความพอใจ แล้วขอให้เขา (ผู้ทำพิธีบูชาบวงสรวง) ได้ไปอยู่ร่วมกับลูกชายและท่าน (คือภรรยา) อีกในโลกหน้า ³

¹ A.V. 18.3.23 - Svān gacchatu te mano adha pitrīn upa drava.

² A.V. 12.3.17 - Svargaṁ lokam abhi no nayāsi saṁ jāyayā saha puttraiḥ syāma.

³ Ai.Br. 7.14.2 และ

J. Muir, Original Sanskrit texts on The Origin and History of The People of India, 2d ed. (London : Trubner & co.) Vol. I sect. IX, p. 385, 1.8.224.

Yadi dattaṁ yadi hutaṁ guravo yadi toshitāḥ, parata sangamo bhūyāt putrena saha cha tvayā.

ในสมัยพราหมณ์ชาวฮินดูยังคงมีความเชื่อทางศาสนาแนวเดียวกับสมัยพระเวทอยู่ แต่ลักษณะของพิธียิ่งยากซับซ้อนยิ่งกว่าเดิม ผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบพิธีบวงสรวงต้องเป็นพราหมณ์ผู้ได้รับการศึกษาอบรมมาแล้วอย่างดีเท่านั้น¹

ครั้นถึงสมัยอุปนิษัท ความเชื่อทางศาสนาซึ่งเคยเชื่อมาแต่เดิมก็เปลี่ยนแปลงไป คัมภีร์อุปนิษัทปฏิเสธเรื่องเทวดาและเรื่องพิธีกรรมโดยสิ้นเชิง ยอมรับและแสดงออกอย่างเปิดเผยว่า "ไม่มีอะไรที่มีสาระอันเป็นสิ่งเที่ยงแท้ นอกจากสิ่งเดียวเท่านั้น คือ พรหม หรืออาตมัน"²

เมื่อมีการรื้อฟื้นประเพณีสตีขึ้นมาอีกในสมัยหลัง นักกฎหมายที่เห็นด้วยกับการปฏิบัติประเพณีนี้ จึงนำเอาความเชื่อในสมัยพระเวทมาเป็นข้ออ้าง เพื่อชักจูงให้แม่ม่ายมีความคิดคล้อยตามหวังผลที่จะได้รับในโลกหน้าร่วมกับสามี

การแต่งงาน

นับตั้งแต่สมัยพระเวทเป็นต้นมา ผู้หญิงได้รับการสนับสนุนให้แต่งงานเพื่อเพิ่มพลเมืองอารยันให้มากขึ้น และเพื่อเป็นกำลังให้แกกองทัพ แต่ก็ยังไม่เป็นข้อบังคับ มีอยู่ไม่น้อยที่ผู้หญิงเป็นโสเภณีไปจนตาย ในคัมภีร์มักจะกล่าวถึงหญิงที่ไม่แต่งงานและอยู่ในบ้านบิดาจนกระทั่งอายุมากอยู่บ่อย ๆ มีชื่อเรียกหญิงพวกนี้ว่า อมาชรู หรือปิตฤษุ (อมาชรู หรือปิตฤษุ)³ บวชเป็นคาสินี สามารถแต่งงานทาสและ

¹ เสฐียรโกเศศ, ศาสนาเปรียบเทียบ, อนุสรณ์งานปณิกศพนางสมุทมนีรัตน์ 9 ธันวาคม 2508 (พระนคร . สุทธิสารการพิมพ์, 2508), หน้า 103.

² เรื่องเดียวกัน หน้า 105.

³ R.V. 2.17.7, 10.39.3, 10.40.5.

A.V. 1.14, 6.60.

ทำพิธีกรรมทางศาสนาได้เช่นเดียวกับผู้ชาย¹ หรืออาจอยู่เป็นโสดในครอบครัว
ของบิดา และได้รับส่วนแบ่งในมรดกด้วย² แต่สมัยหลังถือว่าการแต่งงานเป็น
ความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงได้โดยยาก ดังจะเห็นได้จากมีการวางกฎเกณฑ์ไว้อย่าง
ชัดเจน เช่น ในมนุสมฤติ มีข้อความว่า

“บุคคลต้องจัดการให้บุตรสาวแต่งงานกับชายหนุ่มที่ดี อยู่ในวรรณะเดียวกับ
กัน ถึงแม้ว่าบุตรสาวจะมีอายุยังไม่ถึงวัยที่จะแต่งงาน³ สำหรับหญิงที่มีอายุถึงวัยที่
แต่งงานได้แล้วควรรอไปอีก 3 ปี หลังจากนั้นถ้าบิดายังไม่ได้จัดการให้เธอแต่งงาน
เธอมีสิทธิจะเลือกคู่ครองที่อยู่ในวรรณะเดียวกันได้โดยไมถือว่ามีผิด”⁴

ถึงกับมีข้อกำหนดระบุไว้ว่า “พ่อที่ไม่ให้ลูกสาวแต่งงานเมื่อถึงวัยอัน
สมควร เป็นพ่อที่เลวทราม”⁵

1

R.C. Dutt. A History of Civilization in Ancient India,
(London : Kegan Paul, Trench Trübner & co. 1893), I : p. 67.

2

Ibid., p. 68.

3

M.S. 9.88.

utkr̥ṣṭāyābhirūpāya varāya sadṛśāya ca, aprāptāpī tāṃ
tasmai kanyāṃ dadyādyaṭhāvidhi.

4

M.S. 9.90 - 91.

5

M.S. 9.4 - kāle'dātā pitā vācyo vacyaścānupāyanpatih.

นารทสมฤติมีข้อความว่า "ผู้ที่ไม่ให้ลูกสาวแต่งงานมีความผิดทาง
 อาชญาฐานฉ้อทรัพย์หลายครั้งหลายหน ตามจำนวนของการมีระดูผ่านไปโดยปราศ-
 จากสามี เพราะฉะนั้น ต้องให้ลูกสาวแต่งงานเมื่อถึงวัยอันสมควร มิฉะนั้นแล้วเขา
 จะมีความผิดอย่างมหันต์ ¹

นอกจากนี้ คัมภีร์ธรรมศาสตร์เกือบทุกเล่ม กล่าวติเตียนบุคคลที่ไม่
 แต่งงานให้เด็กหญิงเมื่อถึงวัยอันสมควร ซึ่งนักกฎหมายอินดูถือว่า เป็นบาปและควรถ
 ลงโทษตามกฎหมาย ²

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การแต่งงานเป็นหน้าที่ทั้งทางศาสนา ครอบครัว
 และสังคม ในเวลาเดียวกัน เมื่อผู้หญิงจำเป็นต้องแต่งงานอย่างหลีกเลี่ยงมิได้
 สภาพที่พวกเธอต้องเตรียมตัวเผชิญล่วงหน้าต่อไปก็คือ เธออาจเป็นมาย ไม่ว่าสามี
 จะทอดทิ้งหรือตายก่อนเธอก็ตาม

ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาวงศรวงแคเทพเจ้า

มีหลักฐานตั้งแต่สมัยพระเวทเป็นต้นมาแล้วว่า ชาวอารยันอินเดีย
 เชื่อว่า เทพเจ้าเป็นผู้บันดาลให้เขาได้รับความสมบูรณ์มั่งคั่ง หรือได้รับความ
 หายนะได้ในขณะที่ยังดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ ดังนั้น จึงหาวิธีที่จะให้เทพทั้งหลาย
 พอใจด้วยการเซ่นสรวงบูชา หรือด้วยการสวดสรรเสริญสดุดี เพื่อเทพเหล่านั้นจะ

¹ N.S. 12.26 - 27.

² Br.S. 24.3 ; G.S. 18.21 - 22.

ช่วยบันดาลให้เขาได้รับสิ่งที่ปรารถนา เช่น ทำให้เขามั่งคั่งด้วยปศุสัตว์ ฟิชในนาไร
อุดมสมบูรณ์ ได้รับชัยชนะในสงคราม หรือแม้แต่ยกโทษให้แก่เขาเมื่อกระทำผิด¹

นอกจากนี้ ชาวอารยันมีความกลัวชีวิตในโลกหน้า เขาเชื่อว่าจักรวาล
มีอำนาจแห่งความชั่วร้าย พวกเขากลัวความชั่วร้าย ความอ่อนแอ และความตาย
มีความลึกลับในความเป็นอมตะของวิญญาณ กลัวการถูกลงโทษในชีวิตหน้า สิ่งเหล่านี้
เขาถือว่าเป็นเครื่องหมายแห่งความชั่วร้าย ซึ่งพวกเขาขอปมาให้เป็นตัวคนขึ้น เรียก
ว่า นิรฤติ เทวีแห่งความมีคมน เขาสวดอ้อนวอนให้เทพยกโทษให้แก่ความไม่รู้และ
การกระทำผิดของเขาในระหว่างที่ดำรงชีวิตอยู่ในโลก และหลังจากที่ตายแล้วขอ
ให้มีความสุขสำราญตลอดไป²

ในคัมภีร์พราหมณะและพระสุตฺร แสดงหลักฐานไว้อย่างชัดเจนว่า
ผู้ทำพิธีบวงสรวงแก่เทพเจ้าจะได้รับผลสูงสุด คือ การไปสู่สวรรค์³ ดังนั้น

¹ R.V. 6.1.7 ; 8.11.2 ; 8.64.11 - 12 ; 2.28.5, 9 ;
5.85.7 ; 5.43.17.

² R.V. 1.24.9 ; 1.35.6 ; 6.71.3.

และ Mary E.R. Martin, Women in Ancient Indian, p. 5.

³ Sir Monier Monier Williams, Non Christian Religion
Systems, Hinduism, (New York : Pott, Yong & co. 1877), p.
36.

ชาวอารยันจึงกำหนดพิธีบูชาวงสรวงเทพเจ้าไว้มากมาย ตามจุดประสงค์ที่พวกเขา
ต้องการ แบบที่นิยมกันมากที่สุด คือ แบบของเคาตมะ¹ ซึ่งแบ่งการทำพิธีบวง-
สรวงออกเป็น 5 หมวดใหญ่ ดังนี้

---

¹ A Barth, The Religion of India, Trans. Rev. J. Wood,
4th ed. (London : Kegan Paul, Trench, Trubner & co. Ltd.,
1906). pp. 55 .. 56 note 3.

1. ปากยาชณะ ประกอบด้วยพิธีพื้น ๆ ง่าย ๆ 7 พิธี และมีพิธี
ประจำวันอีก 5 พิธี ที่เรียกว่า มหายาชณะ ¹

¹ ปากยาชณะ เป็นการถวายอาหารที่ประกอบขึ้นเพื่อบูชาบวงสรวงเกี่ยวกับ
บ้าน ได้แก่

1. อัมภะกะกา ทำในวันที่ 8 ของแต่ละเดือนในฤดูหนาว คือ จากตุลาคม-
พฤศจิกายน ถึง มกราคม- กุมภาพันธ์
2. ปารวณ ทำในวันข้างขึ้นและวันเพ็ญเดือนเต็มดวง
3. สรพทธี เป็นพิธีเกี่ยวกับการทำศพ
4. สรราวณิ ทำในวันพระจันทร์เต็มดวงของเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม
5. อัศรหายณิ ทำในวันพระจันทร์เต็มดวงของเดือนพฤศจิกายน -
ธันวาคม
6. ไศขารี ทำในวันเพ็ญเดือนมีนาคม - เมษายน
7. อัศวยุชี่ ทำในวันเพ็ญเดือนกันยายน - ตุลาคม

พิธีประจำวันมหายาชณะ 5 พิธี ได้แก่

1. สัจเวยอุทิสแดเทพเจ้าต่าง ๆ
2. สัจเวยอุทิสแดปีตฤ
3. สัจเวยอุทิสแดสรรพสัตว์ทั่วไป
4. สัจเวยอุทิสแดมนุษย์
5. ฤมิส เป็นพิธีทำบุญแสดงความโอบอ้อมอารี และมีการสวดพระเวท
ด้วย

2. ทวีรยาชณะ (ทวีรยาชณฺ) หรืออิมฺมิ (อิมฺมิ) ประกอบด้วยพิธี
ย่อย 7 พิธี ¹
3. พิธีทั้ง 7 เพื่อถวายน้ำโสม ²

¹ ทวีรยาชณะ หรืออิมฺมิ คือ การเซ่นสรวงสังเวद्यแด่เทพเจ้าด้วยเนย ผดไม่
เป็นต้น มีพิธีสังเวद्य 7 พิธี คือ

1. อคฺนยารชย เป็นการตั้งเตาไฟอันศักดิ์สิทธิ์
2. อคฺนิโททร การสังเวद्यประจำวันในกองไฟอันศักดิ์สิทธิ์
3. ทรรคปฺรณมาศาน ทำคอนวันเพ็ญพระจันทร์เต็มดวงและวันข้างขึ้น
4. อคฺรยเนทฺ การถวายผลไม้มันแรกที่ได้จากการเก็บเกี่ยว
5. ศาตุรมาสยะ ทำคอนเริ่มต้นฤดูทั้งสาม
6. นิรุณปศุพันธะ การบูชาปศุสัตว์ ทำพิเศษแยกออกมาไม่ถือเป็นส่วนหนึ่ง
ของพิธีอื่นใดเลย
7. เสาศรามณิ เป็นพิธีทำหลังจากได้ทำพิธีโสมยาชณะบางชนิด

² พิธีทั้ง 7 ในการถวายน้ำโสม ได้แก่

1. อคฺนิมิโฏณะ
2. อคฺยคฺนิมิโฏณะ
3. อุกถยะ
4. โยทฺทินะ
5. อาชเปยยะ
6. อคฺิราตระ
7. อันโศรยามะ

การบวงสรวงต่าง ๆ เหล่านี้มีหลายอย่างที่ต้องใช้สัตว์เป็นเครื่องบูชาอยู่ สำหรับพิธีพื้น ๆ ง่าย ๆ การนำสัตว์มาบูชาอยู่ทำเป็นเพียงสัญลักษณ์ มิได้มีการฆ่าสัตว์จริง ๆ ในบรรดาพิธีบวงสรวงทั้ง 3 ประเภทนี้ อธิษฐานเป็นพิธีที่รุนแรงกว่ายกระหายเลือด พิธีโสมยาศัล (เป็นพิธีหนึ่งของภิกษุที่แยกออกมาจากศาสนาพราหมณ์) มีกฎว่าพิธีทุกอย่างต้องมีปลุ คือ สัตว์ที่จะนำมาใช้บูชาอยู่ (กำหนดไว้ 5 ชนิด คือ มนุษย์ วัว ม้า แพะ และแกะ) บางกรณีสัตว์ที่นำมาบูชาอยู่ต้องใช้จำนวนมาก แต่ก็มีเหตุผลพอที่จะเชื่อได้ว่า การบูชาอยู่ทำแบบพอเป็นพิธี มิได้มีการฆ่าคน และสัตว์ที่นำมาบูชาอยู่จริง ๆ ¹ พิธีโสมยาศัลทุกพิธีมีกฎข้อบังคับอยู่ว่า จะต้องมีการบูชาอยู่มนุษย์อย่างน้อย 1 - 2 คน หรือมากกว่านี้ หนึ่งในพิธีดังกล่าวเรียกว่า ปุรุชเมธ ² ซึ่งไม่มีปรากฏในคัมภีร์พระเวท แม้ในบทของปุรุชเมธ ครั้นถึงสมัยพราหมณะ ความคิดนี้ได้พัฒนาขึ้น ในคาถาพระเวทมีข้อความตอนหนึ่งว่า "พระเจ้าสร้าง (ประชากร) ถวายตนเองเป็นพลีแด่เทพเจ้า" ³ และในศตปถพราหมณะมีข้อความว่า "เขาผู้รู้อย่างนี้ คือ บุชชาบวงสรวงด้วยปุรุชเมธ หรือการบูชาบวงสรวงของมนุษย์คนแรก จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง" ⁴

1 A. Barth, The Religion of India, p. 57.

2 Ibid., p. 57 - 58.

3 Sir Monier Monier Williams, Non Christian Religion Systems, Hinduism, p. 37.

4 S.Br. 13.6.1.1

การบูชาด้วยมนต์นี้ นิยมทำเพื่อเซ่นสังเวยแด่เจ้าแม่กาสิ เพื่อที่
 ไช้บูชาจะถูกนำมาวางไว้ที่แท่นสังเวย แล้วสังเวยจะอ่อนวอนขอให้ช่วยทำลาย
 ความหายนะที่จะมาสู่เขา เช่น โรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเป็นที่นิยมทำกันในบรรดาชนชาติ
 ทมิฬ และชนพื้นเมืองอื่น ๆ ¹

การบูชาด้วยมนต์นี้ จากที่จะสืบค้นหาหลักฐานที่มาได้ คำอธิบายที่
 อาจเป็นไปได้มากที่สุด คือ ชาวอารยันอินเดียเคยมีการบูชาด้วยกันด้วยมนต์มาแต่
 ดึกดำบรรพ์ แต่เป็นพิธีที่นาน ๆ จึงจะปรากฏขึ้นสักครั้งหนึ่ง และเป็นพิธีที่คนตำหนิ
 ตีเยินไม่เห็นชอบด้วย ² ในโอตเรยพราหมณ์มีเรื่องคุณเทพ (อุฎกณนวก ข.18)
 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่นิยมการบูชาด้วยมนต์

แนวความคิดและการปฏิบัติในการบูชาด้วยมนต์นี้เอง น่าจะเป็น
 ส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการบูชาด้วยตนเองของแมมมาย ซึ่งในคัมภีร์ฤคเวท และ
 อถรรพเวท มีการทำพิธีนี้เพียงพอเป็นพิธี ต่อมาเมื่อศาสนาพราหมณ์แตกแยกออกเป็น
 หลายนิกาย พิธีที่เคยปฏิบัติกันมาก็ถูกแก้ไขดัดแปลงให้แปรเปลี่ยนไปตามอิทธิพลของ
 สังคม และสิ่งแวดล้อม พิธีที่เคยทำกันพอเป็นพิธีก็กลายเป็นต้องทำกันจริง ๆ เพื่อ
 ประโยชน์ของคนบางกลุ่ม หรือด้วยความโง่เงาของผู้ยอมกระทำเอง

¹ Sir Monier Monier Williams, Non Christian Religions
Systems, Hinduism, p. 37.

² A. Barth, The Religion of India, pp. 58, 59.

การถือความบริสุทธิ์ของหญิง

ในสมัยพระเวทนั้น เมื่อผู้หญิงเป็นม่าย เธอมีโอกาสแต่งงานใหม่ได้ กับพี่หรือน้องชายของสามีหรือญาติใกล้ชิด หรือแม้แต่บุคคลอื่นได้¹ แต่หลังสมัยพระเวทความคิดเช่นนี้ก็เปลี่ยนไป เพราะชาวอารยันตั้งหลักฐานได้มั่นคงแล้วในอินเดีย ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มจำนวนพลเมืองอีก หัสนคติที่เห็นความบริสุทธิ์ของผู้หญิง เป็นเรื่องสำคัญเริ่มมีอิทธิพล มีการยกเอาข้อความบางตอนจากพระเวทมาเป็นข้ออ้างว่า แม่ม่ายไม่ควรแต่งงานใหม่ มีข้อความปรากฏดังนี้

“จงปล่อยให้บุตรรกรากหญิงที่มีได้เป็นม่าย ผู้มีสามีที่ดีเข้ามาเจิมน้ำมันและเนย
จงปล่อยให้หญิงที่ปราศจากน้ำตา ปราศจากความเศร้าโศก และตกแดง
ควยเครื่องประดับเข้ามาสูบ้าน”²

ในมนุสมฤติและพหูหีลปติสมฤติ มีข้อความคล้ายคลึงกันว่า ภรรยาที่ปฏิบัติตนตามมณัษุติของศาสนาอย่างเคร่งครัด รักษาความบริสุทธิ์ไว้อย่างมั่นคง

¹ Pischel พบว่ามีหลักฐานใน Rgveda แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถแต่งงานใหม่ได้ ถ้าสามีของเธอสูญหายไปตามหาไม่พบ หรือมิได้รับข่าวคราวเลย

Macdonell and Keith. Vedic Index of Names and Subjects, I : 478.

² R.V. 10.18.7.

imā nārīraividhavāḥ supatnīrāñjanena sarpiṣā viśantu,
ānasravo'namivāḥ suratnā ā rohanu janayo yonimagre.

ควบคุมตนเองได้ และไม่กระหน่ำ จะได้ไปสู่สวรรค์ ถึงแม้ว่าเธอจะไม่มีบุตรชาย¹
และอีกตอนหนึ่งในมนุสมฤตีกกล่าวไว้ว่า

“คัมภีร์ที่กล่าวถึงการแต่งงานใช้กับผู้หญิงที่เป็นพรหมจรรย์เท่านั้น และไม่มี
ใครที่ไหนจะใช้กับชายและหญิงที่สูญเสียพรหมจรรย์แล้ว ผู้หญิงเหล่านี้ถูกกีด
กันออกจากพิธีกรรมทางศาสนา”²

ส่วนวิษณุกล่าวไว้ว่า

“ภรรยาที่ดี ผู้รักษาความบริสุทธิ์ หลังจากสามีตายไปแล้วจะไปสู่สวรรค์
เช่นเดียวกับพรหมจารี ถึงแม้ว่าเธอจะไม่มีบุตรชาย”³

เมื่อสังคมถือว่าความบริสุทธิ์ของผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญ หญิงที่บริสุทธิ์
เท่านั้นจึงจะมีโอกาสแต่งงานได้ แม้มายก็ถูกตัดสิทธิ์ที่เธอเคยได้รับในสมัยพระเวท
ถ้าหากครอบครัวของสามีไม่ดูแลเลี้ยงดูเธอ เธอก็หมดหวัง การเลือกเป็นสตีเป็น
โอกาสสุดท้ายที่จะทำให้เธอรักษาชื่อเสียงของเธอไว้ได้

1
M.S. 5.158 - 160, 9.29.

Br. S. 24.10

2
M.S. 8.226.

pāṇigrahanikā mantrāḥ kanyāsveva pratitiṣṭhitāḥ,
nākanyāsu kvacinṛṇāṃ luptadharmakriyā hi tāḥ.

3
Vi.S. 25.17.

สภาพชีวิตของแม่มาย

นับตั้งแต่ปลายสมัยพระเจ้าเวทเป็นต้นมา แม่มายเริ่มมีฐานะต่ำลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยธรรมศาสตร์ เป็นสมัยที่ถือความบริสุทธิ์ของผู้หญิงเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นสมัยที่วางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้หญิงในฐานะต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียดลออ แม่มายถูกกำหนดให้ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเข้มงวด การรักษาพรหมจรรย์หลังจากสามีตายถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าชีวิต ถ้าเธอกระทำผิดประเวณี บาบจะมีแก่เธอและสามี แต่ถ้าเธอปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด ก็จะช่วยทำให้สามีมีความสุขในสวรรค์ เพราะเชื่อว่าภรรยาเป็นครึ่งหนึ่งของสามี¹ ดังนั้น เธอต้องควบคุมตนเองให้ดี มีความอดกลั้นสูง ญาติพี่น้องของสามีจะคอยจับตาดูเธออย่างใกล้ชิด สภาพของแม่มายที่เลือกดำรงชีวิตอยู่หลังสามีตาย ต้องประสบกับความทุกข์ยากเพียงใดนั้น ได้กล่าวไว้แล้ว ถ้าเธอไม่อาจจะทนต่อการใช้ชีวิตเช่นนั้นได้ ก็จำเป็นต้องอยู่เองที่เธอต้องเลือกเป็นสตี

นอกจากนี้ ผลจากความเชื่อของสังคมที่ว่า ผู้หญิงที่ยอมตายพร้อมกับสามีในกองไฟ จะทำให้สามีมีความสุขในสวรรค์ แม้จะทำบาปอย่างหนัก เช่น ฆ่าพรานหมณ์ก็ตาม และเมื่อเธอตายเธอก็จะเสวยสุขร่วมกับสามีด้วยนั้น² เป็นแรงจูงใจประการหนึ่งที่ทำให้แม่มายเลือกการเป็นสตี เพราะยังได้รับการยกย่องว่าเธอเป็นภรรยา

¹ S.Br. 5.2.1.10

และ Br. Up. 1.4.17.

²

P.V. Kane, History of Dharmasāstra, Part I. Vol. II,

p. 631.

ที่ประเสริฐยอมสละชีวิตของตนเพื่อสามี ยิ่งไปกว่านั้นสังคมแสดงให้เห็นว่าสนับสนุน และยกย่องให้เกียรติแก่หญิงม่ายที่เป็นสตีอย่างแท้จริง โดยการสร้างอนุสาวรีย์หินขึ้น เพื่อเชิดชูเกียรติ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่หญิงม่ายคนอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย ¹

ความซื่อสัตย์ของผู้หญิง

นักเขียนชาวอินเดียคนหนึ่งชื่อ ดร.อัลเตการ์ ได้เขียนถึงเรื่องนี้ไว้ในผลงาน ตอนหนึ่งของเขาวา เหตุผลหนึ่งที่พวกผู้ชายต้องการให้ภรรยาของเขาตายตามไปด้วย ก็เนื่องจากไม่ไว้วางใจในความซื่อสัตย์ของภรรยา เกรงว่าภรรยาอาจจะวางยาพิษ และความอิจฉาริษยากันในหมู่ภรรยาของเขานั้นเองอาจเป็นสาเหตุให้ต่างฝ่ายต่างใช้ เล่ห์เหลี่ยมที่อาจเป็นอันตรายแก่ชีวิตของเขาได้ ดังนั้น ผู้ชายจึงได้วางบทบัญญัติให้ ภรรยาต้องเผาตัวตายตามถ้าหากสามีตาย เมื่อเป็นเช่นนี้ภรรยาก็ต้องคอยดูแลเอา ใจใส่ป้องกันมิให้เกิดอันตรายใด ๆ ที่จะทำให้สามีของเธออายุสั้น ² และในหนังสือ History of Dharmasāstra ของ P.V. Kane อ้างหลักฐานจาก Strabo (XV. 1.30) ว่าพระเจ้าอเล็กซานเดอร์แห่งประเทศกรีกพบว่า มีแม่น้ำสตีระหว่าง พวกคาธาซิ (Cathaci) และมีกฎ การทำเช่นนี้เนื่องมาจากความเข้าใจว่า ภรรยาละทิ้งหน้าที่หรือวางยาพิษสามีของตนเอง ³

¹ W. Crooke. "Stones" in Encyclopaedia of Religion and Ethics, 9 : 873.

² A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 117.

³ P.V. Kane. History of Dharmasāstra, p. 626.

ประวัติความเป็นมาของการเป็นสตีโดยทั่ว ๆ ไป

การเผาแม่มายทั้งเป็นพร้อมกับศพของสามี เป็นธรรมเนียมเก่าแก่ของพวกอินโด-เยอรมันนิค (Indo-Germanic) และยังมีหลักฐานว่ามีการปฏิบัติกันแพร่หลายในอินเดียยุโรป และตะวันออกไกล¹ โอเชรเคอร์ (O. Schrader) อธิบายว่าพวกอินโด-เยอรมันนิค มีข้อกำหนดให้ภรรยาตายไปพร้อมกับสามี และผู้จัดทำพิธีศพควรจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นอย่างสำหรับผู้ตายเคยใช้ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่สำหรับผู้ตายด้วย เพื่อว่าชีวิตในโลกหน้าของเขาจะได้รับความสุขสบาย และแล้วงวงวิญญาณของเขาจะคอยคุ้มครองดูแลญาติพี่น้องที่ยังอยู่ในโลกนี้²

N.M. Penzer ได้รวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับความเป็นมาของประเพณีสตีไว้ในหนังสือ "The Ocean of Story" ซึ่งจะขอคัดบางส่วนที่น่าจะกล่าวถึงมาไว้ดังนี้

ในระหว่างศตวรรษที่ 3 - 6 พวกชนเผ่าทิวตันนิคได้อพยพเข้าไปยังดินแดนหลายแห่งในยุโรป จากสวีเดนไปถึงทะเลดำ ดังนั้น ธรรมเนียมของพวกนี้ก็คงจะเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในบริเวณกว้าง

¹ C.H. Tawney, tr, The Ocean of Story, Somadeva's Kathā Sarit Sāgara, N.M. Penzer, new ed. (Delhi : Motilal Banarsidass, 1963), Appendix, Vol. IV, p. 225.

² R.W. Frazer, 'Aryan Religion', Encyclopaedia of Religion and Ethics, Vol. II. p. 22.

กริมม์กล่าวไว้ในหนังสือ Deutsche Rechtsaltertümer.

ตอนหนึ่งว่า การฆ่าตัวตายของแม่ม่ายเป็นประเพณีปกติธรรมดาของพวก
สแกนดิเนเวีย และได้อธิบายความจริงจากข้อเขียนของแรลสตัน (Ralston)
ซึ่งมีหลักฐานเป็นยันไควว เมื่อประมาณหนึ่งพันปีมาแล้ว หญิงม่ายเฝ้าศพ
โศกเศร้าตามสามีผู้วายชนม์ไปสู่โลกวิญญาณ

ในตำนาน Hibelung ของพวกนอร์ซ (Norse) บางฉบับมีเรื่องราว
เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายของบรุนฮิลด์ (Brunhild) เธอคลุมคั่งด้วยความ
อิจฉาริษยา จึงฆ่าสิเกอิร์ด (Sigurd) แล้วตัวเธอเองก็กระโจนเข้าสู่อุ้ง
ไฟที่เผาศพของเธอเพื่อเป็นการประกันว่า เธอจะได้พบกับเขาในโลกหน้า
อย่างรวดเร็ว

ในกรีกก็มีเรื่องของอีวาดีน (Evadne) ภรรยาของคาปาเนอัส
(Capaneus) ผู้เป็นคนหนึ่งในวีรบุรุษเจ็ดคนซึ่งพยายามต่อต้านการโจมตี
ของพวกทีบส์ (Thebes) ต่อมาคาปาเนอัสถูกฆ่าตายด้วยสายฟ้าของซุส
(Zeus) ในขณะที่ขึ้นไปบนกำแพงเมือง เมื่อนำศพไปเผาภรรยาของเธอ
ก็กระโจนเข้าสู่อุ้งไฟที่เผาศพ นอกจากนี้ ก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับซีโนเน
(CEnone) ภรรยาของปารีส เธอรู้สึกทรมานด้วยความเสียใจที่ไม่
ยอมให้ภักย์แก่สามีเนื่องจากเขาทิ้งเธอไป จึงกระโจนเข้าสู่อุ้งไฟที่
เผาศพของเธอเช่นเดียวกัน

พวกชนเผ่าเทรเชียน (Thracian) ซึ่งถือว่าเป็นผู้ตายมีภรรยาได้หลายคน
มีขนบธรรมเนียมว่า เมื่อสามีตายภรรยาทั้งหลายจะต้องตอดกันเพื่อเลือกว่า
ใครจะเป็นผู้ที่สามีรักที่สุด แล้วผู้นั้นก็จะได้รับเกียรติเป็นผู้ตายเหนือหลุม
ฝังศพของสามี ผู้ที่ฆ่าก็คือญาติที่ใกล้ชิดที่สุดของเธอ การไคนอนเคียงข้างศพ
ของสามีเช่นนี้ ถือว่าเป็นเกียรติยศอันยิ่งใหญ่

เซอร์ โมเนียร์ โมเนียร์ วิลเลียมส์ อ้างถึงการฝังศพของกัทรียซีเทียน
(Seythian) จากหลักฐานการบันทึกของเฮโรโดตัส (Herodotus)
ว่าศพคนหนึ่งถูกรัดคอแล้วนำมาวางบนกองหินพร้อมกับซากสัตว์ป่าและมา
ซึ่งเป็นของจำเป็นสำหรับชีวิตในโลกหน้า

พวกอียิปต์โบราณก็รู้จักการฆ่าตัวตายของแม่ม่ายเป็นอย่างดี จากการค้นพบร่างของผู้หญิงหลายคนในหลุมฝังศพของกษัตริย์อาเมน-ฮาเตป (Amen-Hatop) ที่ 2 ซึ่งแสดงว่า ในราชวงศ์ที่ 18 ชายาผู้เป็นที่โปรดปรานจะถูกวางยาพิษหรือถูกรัดคอ หรือได้รับอนุญาตให้ฆ่าตัวตาย เพื่อดวงวิญญาณของนางจะได้ติดตามสามีไปอยู่รวมกันในอีกโลกหนึ่ง และทำหน้าที่ของภรรยา ขนบธรรมเนียมดังกล่าวคงจะใช้กันในสมัยราชวงศ์แรก และกษัตริย์ที่กระหายเลือด เช่น อาเมน-ฮาเตป ที่ 2 เท่านั้น พระองค์จึงได้รื้อฟื้นธรรมเนียมเก่าขึ้นมาใช้อีก

ตามปกติที่ปฏิบัติกันในวิธีฝังรูปสลักหิน รูปสลักไม้ แทนพวกข้าทาสบริวารที่มีชีวิต ซึ่งในสมัยแรก ๆ ข้าทาสบริวารเหล่านี้จะถูกหักแขนหักขาแล้วนำไปฝังในหลุมดินพร้อมกับเจ้านาย

หน้าสุดท้ายของ Osiris and the Egyptian Resurrection ซึ่งเป็นผลงานของ E.A. Wallis Budge กล่าวหาว่าอาฟริกันในปัจจุบันนี้ ยังมีประเพณีอยู่ในสมัยของกษัตริย์โอโย (Oyo) แห่งไนจีเรียใต้ พระองค์สิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. 1859 มีผู้ชาย 4 คน และชายา 42 คน ฆ่าตัวตายตามไปควย

ในประเทศจีนก็มีธรรมเนียมอย่างนี้เหมือนกัน ชาวจีนยกย่องแม่ม่ายที่รักษาพรหมจรรย์ หรือไม่ก็ฆ่าตัวตายตามสามีมาก นางจะได้รับเกียรติยศอย่างสูงจากจักรพรรดิ คือ พระองค์จะโปรดฯ ให้สร้างประตูแห่งความซื่อสัตย์จงรักภักดีเป็นอนุสรณ์แก่นาง การฆ่าตัวตายของแม่ม่ายจีนทำกันหลายแบบด้วยกัน เช่น คิมยาพิษ เสพยฉินจนเกินขนาด ผูกคอตาย แหวงตัวตาย ออกอาหารและกระโถกน้ำตาย ส่วนการเผาตัวตายนั้นถือเป็นกรณีพิเศษ มีตัวอย่างน้อยมาก นอกจากนี้ ยังถือกันว่า การหมั้นหมายระหว่างชายหญิง เป็นการผูกพันเทียบเท่ากับการแต่งงาน ดังนั้น จึงมีตัวอย่างมากมายที่หญิงสาวฆ่าตัวตายเมื่อคู่หมั้นของเธอสิ้นชีวิต

ชาวเกาะบาหลี่ (Bali) ซึ่งเป็นเกาะหนึ่งในหมู่เกาะอินเดียนตะวันออก นับถือศาสนาฮินดูกันเป็นส่วนใหญ่ ยังมีประเพณีการเผาศพตามแบบของเมมมาย เมื่อรัชสมัยของกษัตริย์หนึ่งสิ้นพระชนม์ บรรดาแม่เหล็กและสนมของพระองค์เผาศพตาย ¹

ความเป็นมาและวิวัฒนาการของสตีโนอินเดียน

ข้อความข้างบนที่กล่าวมาแล้ว แสดงว่าประเพณีที่ผู้หนึ่งเผาศพตามสามี เป็นที่รู้จักกันดี และปฏิบัติกันมาแล้วแต่โบราณ ในพวกอินโด-เยอรมันนิค และพวกอินโด-ยูโรเปียน ² ต่อมาชนกลุ่มหนึ่งในพวกอินเดียน-ยุโรปนี้เองได้อพยพเข้ามาสู่อินเดียนโดยผ่านทางของเขาสินคูกบบ้าง มาทางทะเลจากอ่าวเปอร์เซีย แล้วเดินทางโดยเรือเล็ก ๆ ขึ้นมาตามลำน้ำสินธุบ้าง ชนพวกนี้คือพวกอารยันอินเดียน ชั้นแรก พวกนี้เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอินเดียนปัจจุบัน ต่อมากอຍ ๆ เคลื่อนเข้ามาทางตะวันออก ชับโลชนเผ่าหิมิตซึ่งเป็นเจ้าของเดิมลงมาทางใต้ แล้วเข้ายึดครองดินแดนตอนบนของลุ่มแม่น้ำสินธุเป็นที่ตั้งหลักแหล่งอยู่

1

C.H. Tawney, The Ocean of Story, Vol. IV. Appendix I pp. 255 - 257.

2

พวกอินโด-ยูโรเปียน มีอาชีพเลี้ยงสัตว์เร่รอนอยู่ทางเอเชียกลาง และเอเชียตะวันตก บริเวณอ่าวเปอร์เซียและเมโสโปเตเมีย

ยวาทะกาล เนห์รู, จดหมายจากพ่อถึงลูก, แปลโดย เมืองอมฤต (กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์), หน้า 184 - 185.

ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ระหว่างนี้ก็มีพวกอารยันอพยพเข้ามาอีกหลายระลอก¹ เมื่อมีกำลังมากขึ้นก็ขยายอิทธิพลของตนออกไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้ครอบครองดินแดนทางภาคเหนือของอินเดียไว้ทั้งหมด ทางทิศใต้กินอาณาเขตจรดเทือกเขาวิษัย²

โดยปกติวัฒนธรรมประเพณีย่อมเป็นพื้นฐานชีวิตของกลุ่มชน ไม่ว่าจะไปอยู่ในที่แห่งใด วัฒนธรรมก็จะติดตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพวกอารยันอินเดียอพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งในอินเดียแล้ว ประเพณีสืบทอดก็ไม่ได้ได้รับความนิยมอีก ไม่มีกล่าวถึงทั้งในคัมภีร์อเวสตะ และคัมภีร์พระเวทเลย³ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเหตุที่ว่า ชาวอารยันอินเดียเพิ่งอพยพเข้ามาในอินเดีย กำลังยังไม่เข้มแข็ง ต้องการเพิ่มจำนวนพลเมืองชาวอารยันให้มากขึ้น เพื่อความมั่นคงเป็นปึกแผ่น สามารถเอาชนะและปกครองชาวพื้นเมืองได้ ดังนั้น แทนที่จะให้มมามาตัวตายตามสามี

---

¹ Romesh Chunder Dutt, A History of Civilization in Ancient India, (London : Kegan Paul, Trench Trubner & co., 1893), I : 6.

² E.J. Rapson, Ancient India, (Cambridge : University Press, 1914), p. 49.

³ A.S. Atlekar, The Position of Women in Hinducivilization, p. 116.

ตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติมาก็กลับสนับสนุนให้เธอมีชีวิตอยู่ต่อไปในฐานะภรรยาของพี่ชาย น้องชาย หรือญาติใกล้ชิดของสามี หรือแม้แต่กับบุคคลอื่นได้¹

มีข้อความตอนหนึ่งในคัมภีร์ฤคเวทกล่าวไว้อย่างชัดเจนในเรื่องนี้ว่า

"ดูก่อนนาง เธอจงลุกขึ้นเถิด เธอนอนไกลกับผู้ที่สิ้นชีวิตแล้ว เธอจงมาสู่โลกแห่งชีวิต บัดนี้เธอได้เข้ามาสู่ความเป็นภรรยาของสามีผู้นี้ ผู้ซึ่งจับมือของเธอ และขอแต่งงานกับเธอ"²

อีกตอนหนึ่งกล่าวว่า

"ใกรนำทวน (อัศวินเทพ) มาสู่บ้านของเรา (ผู้วางสรวง) ประคองแม่ม่ายนำของชายของสามี (เทวด) หรือประคองหญิงสาวนำชู้รักของนางมาสู่ที่นอน"³

1

A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 116.

2

R.V. 10.18.8.

udīrṣva nāryabhi jīvalokaṃ gatāsumetaṃ upa śeṣa ehi,
hastagrābhasya didhiṣostavedaṃ patyurajanitvamabhi
saṃ babhūtha.

3

R.V. 10.40.2.

ko vān śāyutrā vidhaveva devaraṃ maryaṃ na yoṣā
kṛṇute sadhastha ā.

ข้อความที่ยกมาที่ยกมานี้เอง เป็นหลักฐานยืนยันว่าเคยมีกรรมเยี่ยมการ
เผาตัวตายของแม่มาย แต่ครั้งถึงสมัยพระเวทแม่มายก็ถูกเรียกให้ลุกขึ้นมาจากการ
นอนเคียงข้างศพสามี ถือว่าเธอได้รับชีวิตใหม่แล้ว และเนื้อความในบทที่ 2 ยืนยันว่า
แม่มายมิได้ตายตามสามีของเธอไป

คัมภีร์อรรถรพเวทก็มีข้อความกล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า

“หญิงผู้นี้ปรารถนาที่จะไปสู่โลกแห่งสามี (ปรติโลก) และนอนอยู่ข้างศพของ
ท่าน นางเป็นผู้มีในกรรมอันมีมาแต่กาลก่อน (ปราณธรรม) ขอให้ท่าน
อวยพรให้นางมีความเจริญ พร้อมทั้งมีลูกหลานสืบไปด้วย”¹

แล้ว (ผู้ทำพิธี) กล่าวกับแม่มายต่อไปว่า

“จงลุกขึ้นมาเกิด มาสู่ชีวิตโลก เธอนอนอยู่ข้างเขาผู้ตายแล้ว ขอนางจงลุก
ขึ้นมาหาเขาผู้ซึ่งจับมือของนางอยู่ เขาผู้เป็นสามีคนต่อมา (ภริณี) บัดนี้
เธอเป็นภรรยาของเขาผู้นั้นแล้ว”²

1

A.V. 18.3.1.

ayam nārī patilokaṃ vṛṇānā nipadyate apa tvā martya
pretam, dharma purāṇamanupālayanti tasya prajāṃ
draviṇaṃ caha dhehi.

2

A.V. 18.3.2.

udīrṣva nāryabhi jīvalokaṃ gatāsumetamupa śeṣa ehi,
hastagrābhasya dadhisostavedaṃ pratyurjanitvanabhi
sam babhūtha.

จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ประเพณีสตีหมคความนิยมไปในหมู่อารยันอินเดีย เมื่ออพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในอินเดีย ไม่พบหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติประเพณีนี้เลย

ในวรรณคดีพราหมณะก็ไม่กล่าวถึงประเพณีนี้เลยเช่นกัน คฤห्यสูตรวรรณคดีสมัยหลัง ซึ่งมีเนื้อความอธิบายถึงประเภทต่าง ๆ ของพิธีกรรม และสังสการก็ไม่ปรากฏเรื่องราวเกี่ยวกับพิธีสตีเลย ในอากศวลาณะคฤห्यสูตร ซึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับการทำพิธีศพ ก็กล่าวไว้แต่เพียงว่า

“พีเชย นองเชย ซึ่งจะเป็นตัวแทนของสามี หรือลูกศิษย์ (ของสามีของเธอ) หรือคนรับใช้สูงอายุ จะเป็นผู้นำเชือกขึ้นจากที่ (ซึ่งนอนอยู่กับศพของสามีด้วยข้อความว่า) “โอ, ภรรยา, จงลุกขึ้นมาสู่ชีวิตโลกเถิด”¹

โคตติรีย อารันยกะ มีข้อความว่าในขณะที่กลับออกมาจากกองฟอน แม่ม่ายจะนำสิ่งของบางอย่างจากสามีมาด้วย เช่น ธนู หอง พลอย ฯลฯ ซึ่งในสมัยก่อน ๆ ของเหล่านี้จะถูกเผาไปพร้อมกับแม่ม่ายด้วย นอกจากนี้ ยังแสดงความคาดหวังว่าแม่ม่ายและญาติของเธอจะได้รับความสุขและความรุ่งเรืองในชีวิตต่อไป²

¹ Ās. Gr. 4.2.18.

tāmutthāpayechevaras patisthāniyo antevasi
jarahāro vodīrsva nāryabhi jīvalokamiti.

²

A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 119.

ในวรรณคดีพุทธศาสนาไม่กล่าวถึงประเพณีนี้เลย ซึ่งถ้าหากยังมีการปฏิบัติกันอยู่แล้ว เชื่ออย่างแน่นอนว่าพระพุทธองค์จะต้องทรงคัดค้านห้ามปรามอย่างเด็ดขาด เพราะแม้การกระทำบхайัญควยสัตว์พระองค์ยังทรงห้ามปราม

ดังนั้น เราอาจสรุปได้ว่าประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกักราช (พ.ศ. 43) ไม่นิยมปฏิบัติประเพณีนี้เลย แม้ในหมู่พวกวรรณะกษัตริย์

นักเขียนธรรมสูตร และนักเขียนสมถกัตติในยคตน์ ๆ เช่น มนุสมถกัตติ และ ยาชญวาลกยะ ได้วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้หญิงและแม่มาไว้อย่างละเอียด แต่ก็ไม่ได้อธิบายแนะนำว่าการเป็นสตีเป็น เรื่องที่นายภรรยา

มนุสมถกัตติก็เพียงแต่แนะนำให้ภรรยาที่ดีไม่ว่าสามีจะมีชีวิตอยู่หรือตายไปแล้วก็ตาม ต้องไม่ทำสิ่งใดให้ไม่เป็นที่พอใจของสามี เธอต้องพอใจในการทำตนให้ซื่อสัตย์ โดยการค้ารงชีวิตด้วย คอกไม้ รากไม้ และไม่เอ่ยชื่อของชายอื่นหลังจากสามีตาย หน้าที่อันสูงส่งซึ่งได้กำหนดขึ้นสำหรับภรรยาที่ต้องการมีสามีเพียงคนเดียว คือ เธอต้องอดทนต่อความลำบาก ควบคุมตัวเอง และพยายามต่อสู้เพื่อให้บรรลุความหวัง ¹ ถ้าเธอรักษาความบริสุทธิ์ไว้ได้อย่างมั่นคง เช่นเดียวกับพรหมจารีแล้ว เธอยอมได้ไปสู่สวรรค์เช่นเดียวกับพรหมจารีเหล่านั้น ถึงแม้ว่าเธอจะไม่มีบุตรก็ตาม ² ภรรยาที่สามารถควบคุมความคิด คำพูด และการกระทำ ไม่ถูกสามีของเธอ หลังจากตายไปแล้วจะได้ไปอยู่กับสามีในสวรรค์ ได้ชื่อว่าเป็นภรรยาที่มีคุณงามความดี

1 M.S. 5.156 - 158. (ดูหน้า 63)

2 M.S. 5.159 - 160.

ได้รับชื่อเสียงสูงสุดเมื่อยังอยู่ในโลกนี้ และได้อยู่ร่วมกับสามีในโลกหน้าเป็นรางวัล
ในการประพฤตินั้น ¹

อย่างไรก็ดี จะเห็นได้ว่าความนี้ไม่ได้แนะนำให้แมมายเหตตัวตายตามสามีโดย
มนต์ในเรื่องราวไปอยู่รวมครอบครัวเดียวกันอีกในโลกหน้า และขณะเดียวกันก็
ยกย่องและชมเชยผู้หญิงที่รักษาพรหมจรรย์ ดังนั้น เขาจึงเห็นว่าภรรยาที่รักษาความ
บริสุทธิ์ของตนไว้ได้ก็ควรได้รับรางวัลให้ไปใช้ชีวิตร่วมกับสามีอีกหลังจากตายไปแล้ว

แสดงว่าประเพณีสตีเกิดขึ้นประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 2 - 3 นี้เอง และ
คัมภีร์ธรรมสูตรโดยมากก็ไม่ได้กล่าวถึงพิธีนี้เลย เว้นไว้แต่ในวิษณุธรรมสูตรมีกล่าว
ไว้ว่า

“เมื่อสามีตาย แมมายควรรักษาพรหมจรรย์ หรือมิฉะนั้น
ก็เข้าสู่กองไฟตามสามี” ²

¹
M.S. 5.165 - 166.

patiṁ yā nābhicarati manovāgdehasaṁyatā,
sā bhartṛ lokamāpnoti sadbhiḥ sādhvīti cocyate.
anena nārīvṛttena manovāgdehasaṁyatā,
ihāgryāṁ kīrtimāpnoti patilokaṁ paratra ca.

²
Vi.D.S. 25.14.

mṛte bhartari brahmacaryāṁ tadanvārohaṇaṁ vā.

P.V. Kane, History of Dharmasāstra, Part I, Vol. II,
p. 626, quoted. by the Mitākṣara on Yāj. I.86.

มหาภารตะและรามายณะของอินเดียซึ่งส่วนใหญ่เขียนขึ้นในสมัยเดียวกันนี้
ก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แสดงว่าคงมีการปฏิบัติประเพณีกัน
บ้างแล้ว แต่ยังไม่เป็นที่นิยมกัน

ในมหาภารตะมีข้อความที่กล่าวถึงหญิงที่เป็นสตรีดังนี้

“พระนางมาทริมเทสอันเป็นที่โปรดปรานของกษัตริย์ปาณฑุ เฝ้าตัวเธอเอง
พร้อมกับข้ากศพของสามี”¹

ในวิราฎบรพ นางโสทรินทรี (นางเทราปที่แปลง) ถูกบังคับให้เฝ้าตัวเอง
พร้อมกับศพของกัจจก²

เมาสลบรรพกล่าวว่ามี 4 คนของวสุทวะ คือ เพวกี ภัทธา โรหิณี
และมัทธา เฝ้าตัวพวกเธอเองพร้อมกับข้ากศพของสามี³ และในบรพเดียวกันนี้
รูกมิตี คานชารี ไสภยา ไหมวตี ชามพวตี เฝ้าตัวตายเมื่อทราบข่าวการสิ้นพระชนม์
ของพระกฤษณะ ส่วนมเหสีองค์อื่น ๆ เช่น ลัตยภามา เข้าป่าบำเพ็ญตบะ⁴ มีข้อความ

¹ Mbh. Ādiparva. 95.65, 125.29.

² Mbh. Virāṭaparva 23.8.

³ Mbh. Mausālaparva 7.18.

⁴ Ibid., 7.73 - 74.

ในวิษณุปุราณะกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนนี้ว่า มเหสี 8 องค์ของพระกฤษณะเข้าไปกอดศพ
ของพระองค์และเข้าสู่กองไฟที่เผาศพด้วย ¹

นอกจากนี้ ในศานติบรพยังมีเรื่องราวของกโปตี (นางนกพิราบ) เข้าสู่
กองไฟเมื่อสามีของนางตาย ²

ขณะที่มีตัวอย่างการเป็นสตีอยู่ 4 - 5 ตัวอย่างในมหาภารตะ ปรากฏว่า
มีแม่ยายอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ตายตามสามีไปด้วย ในสตรีบรพเมื่อพรรณนาถึงการ
จัดทำพิธีศพให้แก่พวกเกอร์พ แต่ก็ไม่ได้กล่าวว่าพวกแม่ยายเผาตัวเองในกองไฟ
ถึงแม้ว่า รถ เสือดำ อวูช จะถูกเผาไฟพร้อมกับซากศพของบรรดานักรบเหล่านั้น
ด้วยก็ตาม ³

¹
Vi.P. 5.38.2.

H.H. Wilson, Trans, The Vishnupurāna, A System of Hindu
Mythology and Tradition, (London : Trübner & co., 1870), p. 154.

²
Mbh. Śāntiparva 148.10 - 12.

³
Mbh. Strīparva. Chap. XXVI.

ข้อความตอนนี้ใน Venīsamhāra (Act IV) กล่าวว่า เมื่อพวกเกอร์พ
ตายในสนามรบ พวกภรรยาเป็นสตี ซึ่งเป็นข้อความที่เขียนขึ้นคนละสมัยกับมหากาพย์
ทำให้เรื่องราวเปลี่ยนแปลงไปในมหาภารตะกล่าวว่า พวกแม่ยายของวีรบุรุษยังคงมี
ชีวิตอยู่ และได้ถวายเครื่องเซ่นสรวงในพิธีศพ

A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civiliza-
tion, p. 121.

รามายณะมีข้อความที่กล่าวถึงประเพณีนี้ที่อยู๋บาง แคนคยอมมาก แมมมาย
ของท้าวทศรถ พาดิ และราชน (ราวม) ไม่ได้ฆ่าตัวตายตามสามีเลย มีแต่ขอ-
ความที่แมมมายแสดงความรักจะตายตามสามี เช่น แมมมายของพาดิขอให้
พระรามฆ่า เธอด้วยศรที่ฆ่าสามีสุดที่รักของเธอตาย เธอจะได้นอนลงเคียงข้างเขา
เพื่อที่ เขาจะได้ไม่ไปอยู่ร่วมกับหญิงอื่นนอกจากเธอ ¹

และเมื่อตอนที่ราชนตาย นางมถโรหรี (มถโรหรี) ปรารถนาที่จะตายตาม
เขาไปด้วย เพราะเธอไม่อาจจะมีชีวิตอยู่โดยปราศจากเขา ²

ในอโยธยากาณฑ์ นางเกาศัลยา (เกาศัลยา) ต้องการตายในกองไฟที่
เผาศพท้าวทศรถ ³ และนางสีดาต้องการตายตามพระรามไปเมื่อเห็นภาพมายา
ที่ราวณสร้างขึ้น เพื่อให้นางสีดาเข้าใจว่าพระรามตายแล้ว ⁴

มีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจน เกี่ยวกับการเป็นสตีในรามายณะเพียงตัวอย่างเดียว
เท่านั้น คือ แม่ของเวหนคีเภาตัวตายในกองไฟที่เผาศพของพระราชาฤๅษทศวรรษผู้เป็นสามีใน

¹
R. Kishkindayakāṇḍa 21.13, 16.

²
R. Langkākāṇḍa 111.60.

³
R. Ayodhayakāṇḍa 66.12.

⁴
R. Langkākāṇḍa 32.32.

อุตตรกานท์¹ ซึ่ง A.A. Macdonell ในข้อวิจารณ์ไว้ในหนังสือ A. History of Sanskrit Literature ว่าเป็นข้อความที่เติมเข้ามาภายหลัง²

กวีในสมัยหลัง ๆ ถึงแม้จะกล่าวพาดพิงถึงประเพณีที่อยู่บาง แต่ก็มิได้ยกย่องหรือสนับสนุนว่าเป็นประเพณีที่ควรปฏิบัติในกุมารสมุท ของกาลิดาส มีเรื่องนางรัชชายาของกามเทพ เมื่อทราบว่ากามเทพถูกเผาด้วยดวงตาที่ 3 ของพระศิวะ นางเศร้าโศกเสียใจอย่างลึกซึ้ง ตัดสินใจเผาตัวตายในกองไฟที่เผาศพสามี แต่เสียงสวรรค์ได้ห้ามปรามไว้³

ทรงจริตของพานะ กล่าวถึงพระนางยโสวตีผู้เป็นมเหสีของพระเจ้าประภากรรวรชนะ (ปรภากรรวรชน) และเป็นพระมารดาของพระเจ้าทรมะ เข้าสู่กองไฟเมื่อทราบว่าพระสวามีไม่มีโอกาสจะรอดชีวิต มีข้อความพรรณาน่าว่า พระนางกระโดดเข้าสู่กองไฟเสมือนดวงจันทร์พุ่งเข้าสู่ดวงอาทิตย์⁴ และอีกตอนหนึ่งในบท

¹ R. Uttarakāṇḍa 17.14.

² A.A. Macdonell, A History of Sanskrit Literature, 2d ed. (Delhi : Motilal Banarsidass, 1971), p. 257.

³ Kumārasāmbhava 4.20, 34.
M.R. Kale, trans, Kumārasāmbhava of Kālidasa, 6th ed. (Delhi : Motilal Banarsidass, 1967), p. 20, 21.

⁴ E.B. Cowell and F.W. Thomas, Trans. Harsacarita of Bāna, 2d ed. (Delhi : Motilal Banarsidass, 1968), p. 154.

เดียวกันนี้ พรรณนาถึงธรรมชาติในขณะที่พระเจ้าประภากรวโรษะไปสู่สวรรค์
 ตอนหนึ่งกล่าวว่า การแย้มก้มของคอกโกมุทในยามกลางคืนที่มีดวงจันทร์ส่องแสง
 เหมือนกับภรรยาผู้ตกแต่งกายต่างหูสีขาวของนางข้าง และสวมมาลัยที่ศีรษะ แยมี่ยม
 ด้วยความยินดีต่อการทำอภิมรณ ¹

ในคานดอัปคศตี (คานดสัปคศตี) กล่าวถึงหญิงที่ได้รับการตกแต่งประดับ
 ประคทา เพื่อเตรียมตัวเข้าพิธีอภิมรณตามสามี ²

ภาคเวตปุราณะ (ประมาณ พ.ศ. 945) มีข้อความกล่าวถึงการเผาตัวตาย
 ตามพระสวามีของนางคานชารีว่า "เมื่อร่างกายของสามี (ท้าวอชุตราชภูร์) ถูก
 เผาไฟพร้อมกับอาศรม ภรรยาที่กอบด้วยคุณความดี (นางคานชารี) ยืนอยู่ข้างนอก
 จะก้าวเข้าสู่กองไฟ" ³

¹ Ibid., p. 157.

² Gāthāsapataśatī 7.33

P.V. Kane, History of Dharmasāstra, p. 628.

³ Bhāgavata Purāna 1.13.57.

Ganesh Vasudeo Tagare, Trans. The Bhāgavata Purāna,
 1st ed. (Delhi : Maharashtra Education Series, Reth, 1976),
 part. I, p. 169.

อีกตอนหนึ่งมีข้อความว่า "เมื่อ (นางมาทรี) มอบหมายลูกชายคู่แฝดซึ่งถือกำเนิดจากเธอให้อยู่ในความดูแลของนางกุนตีแล้ว ชายาผู้มีอายุเยาว์และชื่อศักดิ์ทำอนุภรรยา (คู่คำอธิบายหน้า 127) และไค้มรรค ๗ ดินแดนที่สามี่ของเธอสถิตย์อยู่" ¹

และกล่าวถึงการเป็นสตีของอรรจิส (Arcis) มเหสีของกษัตริย์ปฤถ เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ว่า "เธออาบน้ำในแม่น้ำ ประกอบพิธีตามที่บัญญัติไว้ มีการกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณของสามีผู้ล่วงลับไปแล้ว เธออยู่ประกอบกรรมที่ต้อนรับเทวดาทั้งหลายที่อยู่ในท้องฟ้าด้วยการกมศีระการวะ เทวดาเหล่านี้มาเป็นพยานในการมาตัวตายของเธอ แล้วเธอก็เดินรอบกองไฟ 3 รอบ ยืนตั้งจิตเป็นสมาธิ และปลายเท้าของสามี และแล้วก็ก้าวเข้าสู่กองไฟ" ²

กตาสรีตสครของโสมทเวะ ก็มีเรื่องราวของสตีอยู่บ้างไม่มาก ตอนที่ 5 มีเรื่องที่วรรจิเล่าถึงเรื่องของหิรัญยกุปะตะกับหมี กล่าวถึงตอนที่นางอุปโกศาภรรยาของวรรจิเป็นสตีว่า

"เมื่อนางอุปโกศาทราบว่ ราชายโคนันทะสั่งให้ประหารชีวิตวรรจิ นางก็เข้าสู่กองไฟ" ³

¹ Bhāgavata Purāna, 5.9.12, 7, Ibid., Part II. p. 676.

² Bhāgavata Purāna, 4.23.28, 22 - 23, Ibid., Part III.

p. 566.

³ C.H. Tawney, The Ocean of Story, Vol. I, Chap. 5,

p. 54.

ตอนที่ 46 มีเรื่องของนางสุรยประภา มีข้อความตอนที่กล่าวไว้

"ลูกชายของพราหมณ์ชื่ออาทิตย์ ขณะที่เขายังเป็นเด็กอยู่นั้น
เมื่อพ่อของเขาตาย แม่ของเขาเข้าสู่กองไฟ" ¹

ตอนที่ 58 มีเรื่องของภรรยาที่ไม่เชื่อสัจยต่อสามี เค้าตัวตายพร้อมกับสามี
ก็เนื่องความว่า นางจันทร์ศรีภรรยาของพลวรมัน เป็นชู้อยู่กับพ่อค้าหนุ่มรูปงามชื่อศีลห
แต่เมื่อนางทราบว่าสามีของนางตายก็เข้าสู่กองไฟพร้อมกับสามี ²

และนิทาน 25 เรื่องของเวตาล มีเรื่องหนึ่งเล่าถึงหญิงสาวคนหนึ่งหลงรัก
โจรที่พระเจ้าจับได้และนำตัวไปประหารชีวิต เมื่อเธอเห็นรูปร่างหน้าตาของโจร
ก็ปรารถนาจะได้มาเป็นสามี จึงขอร้องให้บิดานำเงินไปไถตัวโจรจากพระเจ้า แต่
ไม่สำเร็จ เมื่อโจรถูกฆ่าเธอยอมเป็นสตี ³

ประเพณีสตีซึ่งหมกความนิยมไปแล้วในสมัยพระเวท และสังคมก็ตำหนิว่าการ
กระทำเช่นนั้นเป็นการฆ่าตัวตายอย่างไม่มีเหตุผลสมควรถูกนำกลับมาใช้อีก ในพวก
วรรณคดีศรีวิชัย ดังที่ปรากฏตัวอย่างในกาพย์มหาภารตะและรามายณะ แต่อย่างไร
ก็ตาม ยังไม่เป็นที่นิยมกัน เพราะจากเนื้อความที่ยืดยาวของมหาภารตทั้ง 2 มี
ตัวอย่างการเป็นสตีน้อยมาก และแม้ว่าเวลานั้นก็เป็นสตีด้วยความสมัครใจ แม้จะ
มีตัวอย่างในมหาภารตะว่า นางไสรินทรีถูกบังคับให้ตายตามกัจจก ก็เกิดจากความ
แค้นของแม่เหสีพระเจ้ากรุงวิราฎผู้เป็นพี่สาวของกัจจกเท่านั้น

¹ Ibid., Vol. IV, Chap. 46, p. 96.

² Ibid., Vol. IV, Chap. 58, p. 19.

³ Ibid., Vol. VII, Appendix, The Twenty - five Tales of
a Vetala, Story. 14, p. 216.

นักกฎหมายและนักคิดที่เริ่มสนับสนุนประเพณีนี้ มีการกล่าวถึงประเพณีนี้ไว้ในหนังสือที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางประเพณี ตั้งแต่ประมาณคริสต์ศตวรรษแรก ๆ แล้ว เช่น ในวิษณุกรรมสูตร มีข้อความว่า

“เมื่อสามีตายแล้ว แม่ม่ายต้องรักษาพรหมจรรย์ หรือมิฉะนั้น
ต้องเข้าสู่งองไฟตามสามี”¹

วิษณุสมฤติก็มีข้อความทำนองเดียวกัน² และยังมีข้อความเพิ่มเติมอีกว่า “ใครก็ตามไม่ว่าเป็นญาติสนิทหรือพี่น้องร่วมวงศ์สกุล ก็ไม่อาจตามเขาไปได้ ยกเว้นแต่ภรรยาของเขาเท่านั้น”³

อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ๆ พวกพราหมณ์ยังไม่ค่อยจะเห็นด้วยกับการกระทำเช่นนี้ จึงห้ามมิให้แม่ม่ายพราหมณ์ปฏิบัติโดยเด็ดขาด

บทมปุราณะ (บทมปุราณ) มีข้อความสรรเสริญประเพณีนี้ไว้อย่างเลิกลอย แต่ก็ประกาศห้ามว่า ใครก็ตามที่กระทำผิดโดยช่วยเหลือแม่ม่ายพราหมณ์เข้าสู่งองไฟ จะทำบาปที่หนักแล้วและมีบาปร้ายแรงฐานเป็นผู้ฆ่าพราหมณ์⁴

¹ Vi.D.S. 25.14. (คฺุหน้า 99).

² Vi.S. 25.14.

³ Vi.S. 20.39.

⁴ Padmapurāna, Srishtikhanda 49.72 - 73. อ้างถึง A.S.

Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 128.

ต่อมาประเพณีนี้ก็ได้รับการสนับสนุนมากขึ้นเรื่อย ๆ จากสภาพแวดล้อมและ
 ความนิยมของสังคม เช่น การนิยมยกย่องหญิงพรหมจรรย์ สภาพที่คองทนทุกข์ของ
 แม่ม่าย และสิทธิในการเป็นทายาทรับมรดก ทำให้สังคมเริ่มสนับสนุนประเพณีนี้ มี
 การวางกฎเกณฑ์ที่แม่มาয়ปฏิบัติ และชักจูงให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา เพื่อที่
 แม่ม่ายจะได้ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ แม้แต่พราหมณ์ซึ่งเคยภูมิใจในการบำเพ็ญพรต
 และห้ามการปฏิบัติประเพณีนี้ ก็ยังรู้สึกว้าไม่ควรรยอมให้วาระกษัตริย์ก้าวหน้ากว่า
 พวกตนในเรื่องนี้ ดังนั้น พวกพราหมณ์ 2 - 3 ตระกูล จึงได้เริ่มปฏิบัติกันหลัง
 ค.ศ. 100 (พ.ศ. 643) ไม่นานนัก¹ บรรดาอรรถกถาจารย์ทั้งหลายก็พยายาม
 ที่จะเขียนสนับสนุนให้แม่ม่ายพราหมณ์เผาตัวตายตามสามี เขาอธิบายว่าที่ห้ามมิให้
 แม่ม่ายพราหมณ์เผาตัวตายนั้น ห้ามเฉพาะในกรณีที่เขาเผาตัวตายแยกกองไฟกับสามี
 แต่สามารถจะเผาตัวตายพร้อมกับศพของสามีได้²

และในเวทยาสम्मฤติ มีข้อความว่า

"ภรรยาของพราหมณ์ต้องเข้าสู่กองไฟ กอร่างของสามีที่ตายแล้ว
 แต่ถาเธอยังมีชีวิตอยู่หลังจากสามีของเธอตายแล้ว เธอควรเล็ก
 ตกแดงนม และทำให้ร่างกายชุ่มฉอมโดยเครงครัด"³

¹ A.S. Altekar, p. 128.

² P.V. Kane, History of Dharmasāstra, p. 627.

³ Vedavyāsa - smṛti 2.53.

mṛtañ bhartāramādāya brāhmaṇī vahnimāvīśet, jīvantī
 (v.1 brāhmaṇī) cettyaktakeśā tapasā śośyedvapuh.

นับแต่ประมาณ ค.ศ. 700 เป็นต้นมา มีการเขียนสรรเสริญเป็นยกการเป็น
 สตรีไว้อย่างเลิศลอย เช่น คังข (คังข) และอังคีรวัด (อังคีรวัด) กล่าวถึงรางวัลที่
 แม่นายจะได้รับเมื่อเป็นสตรีว่า

"เธอผู้กายตามสามียอมอยู่ในสวรรค์หลายปี เท่ากับจำนวนณที่อยู่นบนศีรษะ
 ของมนุษย์ คือ $3\frac{1}{2}$ โกฎปี กักจับกลางออกมาจากรของมันด้วยกำลังอันใด
 ผู้หญิงก็คิดสามีของเธอ (จากอะไรก็ตามที่เธอจะเป็น) และเสวยสุขพร้อม
 กับเขาในสวรรค์ เธอผู้พิศวัตตอสามี จะได้รับการยกย่องจากหมนางฟ้า
 และมีความสุขร่วมกับสามีของเธอ นานเท่ากับพระอินทร์ 14 องค์ครอง
 สวรรค์ แม้วาสามีของเธอจะกระทำความผิด เขาพรูหมณ์หรือเพื่อน หรือ
 กระทำความผิดเพราะความอกตัญญู ภรรยาของเขาผู้ตายในกองไฟจะนำ
 ร่างของเขาไป ทำให้เขาพบบาป หญิงผู้กายตามสามีในกองไฟจะมีค่า
 เสมอควนางอรุณคดี และได้รับการยกย่องในสวรรค์ ตรงกันข้ามกับหญิง
 ผู้ยอมตายในกองไฟ เธอไม่มีวันหลุดพ้นจากเกิดเป็นหญิง (ในการเกิด
 ครั้งต่อไป) ¹

¹ P.V. Kane, History of Dharmasāstra, p. 631

Mitākṣara on Yaj. I. 86, Aparārka p. 110, Suddhitattva. p. 234.

tisra koṭyordhakotī ca yāni lomāni mānuṣe, tāvatkālaṃ
 vasetsvargaṃ bhartāraṃ yānugacchati. vyālagrāhī yathā sarpaṃ
 balādudddharate bilāt, tadvaduddhṛtya sā nārī saha tenaiva
 modate. tatra sā bhartṛparamā stūyamānāpsaro ganaiḥ, krīdate
 patinā sardhaṃ yāvadindrāścaturdaśa. brahmaghno vā kṛtaghno vā
 bhavetpatih, punātyavidhavā nārī tamādāya mṛtā tu yā. mṛte
 bhartari yā nārī samāroheddhutāsanam, sārundhatīsamācārā
 svargaloke mahīyate. yāvaccāgnau mṛte patyau strī nātmanam
 pradāhayet, tāvanna mucyate sā hi strīsarīrātkaṭhāncana.

หารีตกล่าวว่ ผู้หญิงที่ตายตามสามีของเธอไปทำให้ 3 ครอบครัวยุติ
คือ ครอบครัวของมารดา ครอบครัวของบิดา และครอบครัวของสามี¹

และมีทากษรากล่าวเพิ่มเติมว่ หน้าทีอันวาโรหะ (อนูวาโรหะ) เป็น
เรื่องกรรมคาของหญิงทุภรรณะ ตั้งแต่วรรณะพราหมณ์ถึงจัณฑาล เว้นไว้แต่ว่เธอ
มีกรรมหรือมีลูกก่อนในขณะที่สามีตาย²

ภควทปณณ มีข้อความกล่าวสรรเสริญสตีไว้ในตอนทีราชินีอรจิสดเข้าสู่
กองไฟพร้อมศพของพระเจ้าปฤฤว

“เทวทญัษัณ ๓ ๓ องค์ผู้สามารถในการประสาทพร เริ่มสรรเสริญเชอผู้ตาม
สามีเขาสู่กองไฟ แล้วไปรยคอกไม้ลงสู่ยอคเขามันทรุ ขณะนั้นก็มีเสียงแตร
แววมมาจากฟากฟัว และเสียงเทวทาคุคยกัน (ในแง่) ยกของว่เธอเป็น
สูงควยคณธรรม ควยจิตใจของเธอทั้งหมดทมิเทให้แกสามีของเธอ ตาม
ตามสามีของเธอ (ปฤฤ) ผู้เป็นพระสวามีของเธอ (นารายณ) หญิงที
บริษัทธิเชนนี้ยอมไปสู่ดินแดนทีสูงยิ่งกว่ว่เธออย่างแนนอน คชี่ อรจิสด
ลดยขึ้นไปเหนือพวกเรแล้ว ควยคณธรรมอันงคางมของเธอ ยากมาก
ทีเคียวสำหรับมนุษย์คนโลกทีจะบรรล (ดินแดนอันสูงยิ่งเชนนั้น)
เป็นอำนาจอันยากทีจะเข้าใจได้ และในขวงชีวิตทีดำรงชีวิตอยู่ในโลกที
ไมแนวจะบรรลถึงความรู้ันจะนำไปสู่ดินแดนของความหลุดพ้น”³

¹ P.V. Kane, p. 631.

² Ibid., (คค้ำอธิบายอันวาโรหะ หน้า 127).

³ Ganesh Vasudeo Tagare, The Bhāgavata Purāna, 4.23 -

นักกฎหมายฉลาดที่จะชักจูงหาเครื่องล่อแกมบังคับให้ผู้หญิงฆ่าตัวตายตามสามี แสดงให้เห็นว่าฐานะของผู้หญิงในระยะนี้ลดต่ำลงมากดูเหมือนว่าเธอไม่มีค่าแก่สังคมเลย

อย่างไรก็ตาม นักเขียนบางคนที่มีความยุติธรรมเห็นว่า ประเพณีที่ทารุณโหดร้ายเกินไป ได้พยายามเขียนคัดค้านการกระทำนี้ เช่น เมชาติถิยีนันว่าประเพณีนี้ไม่มีคุณค่าอะไร เขากล่าวว่า แม้อังกฤษจะอนุญาตให้ทำอนูมณะ เขาก็ถือว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ซึ่งควรจะห้ามมิให้ผู้หญิงปฏิบัติ เพราะนอกจากจะไม่เป็นธรรมแล้วยังกลับเป็นอธรรมด้วย และเมื่อผู้หญิงกระทำความผิดหรือร้นอยากจะทำผิดควรที่จะถูกลงโทษโดยรวดเร็ว เธอและสามีก็อาจจะปฏิบัติตามอังกฤษ แต่การกระทำของเธอเป็นอาชญากรรม นอกจากนั้น อันวาโรหะยังค้านกับคัมภีร์พระเวทที่ว่า บุคคลไม่ควรจะละทิ้งโลกนี้ไปก่อนที่เขาจะหมดอายุขัย ¹

มหนปาริชาตะ อธิบายต่อไปว่าบทบัญญัติที่กำหนดว่า การทำให้สามีผู้มีความผิดฐานเป็นผู้ฆ่าพราหมณ์ กลายเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่เป็นความจริง เป็นแต่เพียงคำยกยออันวาโรหะเกินความเป็นจริง ²

สมฤติจันทรिका (สมฤติจันทรिका) มีข้อความแสดงไว้อย่างชัดเจนว่า อันวาโรหะนั้นแม้วิฆเนสฺสรรมสูตรและอังกฤษสนับสนุนก็ยังน้อยกว่าพรหมจรรย์ เพราะผลของอันวาโรหะน้อยกว่าการประพฤติพรหมจรรย์ ³

¹ P.V. Kane, History of Dharmasāstra, pp. 631 - 632.

² Ibid., p. 632.

³ Ibid., p. 633.

วีราภะห้ามประเพณีนี้อย่างแข็งแรง เขากล่าวว่าแม่มาจะปฏิบัติสิ่งที่ตั้งมให้แก่สามีของเธอได้ ถ้าเธอมีชีวิตรอดต่อไป และถวายเครื่องสังเวทให้แก่เขาในพิธีศราทธ ถ้าเธอเข้าสู่กองไฟ เธอก็ได้แตกอให้เกิดขึ้นในฐานะมาตัวตาย ¹

และเทวนัญญะ (เทวนัญญ) นักเขียนชาวอินเดียนในคริสต์ศตวรรษที่ 12 (พุทธศตวรรษที่ 17) ยืนยันว่าประเพณีนี้เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเลวของธรรมะ และไม่ควรจะได้รับการสนับสนุนด้วยประการทั้งปวง ²

นอกจากนี้ ในบทประพันธ์ของกวีบางคนในคริสต์ศตวรรษที่ 7 (พุทธศตวรรษที่ 12) ได้เขียนคัดค้านการกระทำนี้ในบทประพันธ์ของเขา เช่น ในกาถัมพรี (กาถัมพรี) ของพาม (ค.ศ. 625 หรือ พ.ศ. 1168) แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้มีความเลื่อมใสในการถวายเครื่องบูชาเช่นสรวงอย่างแรงกล้า อธิบายเหตุผลคัดค้านประเพณีนี้อย่างถึงที่สุด เขากล่าวว่า การตายตามผู้ที่รัก เป็นการกระทำที่ปราศจากเหตุผล เป็นประเพณีที่คนโง่ปฏิบัติกัน เป็นการหลงกระทำผิด เป็นการรื้อถอนกระทำไปโดยปราศจากการไตร่ตรอง นับเป็นความสำคัญผิดอย่างใหญ่หลวง ไม่เป็นการดีอะไรเลยสำหรับผู้ตาย เพราะไม่สามารถจะช่วยให้เขาขึ้นสู่สวรรค์ได้ ไม่สามารถป้องกันให้เขาหลงสู่นรกได้ ไม่สามารถทำให้แน่ใจว่าจะไม่อยู่

¹ A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 124.

อ้างถึงใน Aparārka on Yaj. I. 87.

² A.S. Altekar, Ibid. อ้างถึงใน Vayavahāra-kāṇḍa p. 598.
taddharmāntaramapi brahmacaryadharmājjaghanyaṁ
nikṛṣṭaphalatvāt.

รวมกันอีกหลังความตาย บุคคลที่ตายไปแล้วก็จะไปสู่สถานที่ที่ถูกกำหนดโดยกรรมของเขาเอง คนที่ตายร่วมกับเขาในกองไฟก็ไปสู่นรก อันเป็นเขตของผู้กระทำผิดฐานฆ่าตัวตาย อีกประการหนึ่ง ถ้ายังดำรงชีวิตอยู่ต่อไป เขาก็สามารถจะทำสิ่งที่ดีสำหรับตัวเอง และผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยทำพิธีเซ่นสังเวยให้สามีมีความสุขในโลกอื่น ถ้าเขอตายไปพร้อมกับเขาแล้วจะไม่สามารถทำสิ่งที่ดีแก่เขาอย่างเดียว ¹

นักเขียนฝ่ายตันตระ (ตันทร) ก็เห็นด้วยกับการยุติประเพณีนี้ กล่าวว่ายูหญิงไม่ควรเผาตัวตายกับศพของสามี ยูหญิงทุกคนเป็นผู้แสดงสัญลักษณ์ของเทพีผู้สูงสุด และประกาศอย่างกล้าหาญว่า ยูหญิงที่หลงเข้าใจผิดเข้าสู่กองไฟที่เผาศพสามีจะลงสู่นรก ²

ประเพณีนี้ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากวิชาเนศวร ยูเขียนมิตากุขรา (ค.ศ. 1100) นั้น ยังไม่ได้รับความนิยมมากนัก เพราะสังคมของอารยชนเห็นว่าเป็นประเพณีที่โหดร้ายป่าเถื่อน แต่กรันถึงสมัยของรฆุนันทะ (รฆุนนท) ยูเขียนวยสมฤติ (หุยสมฤติ) (ค.ศ. 1520 - 1570 หรือ พ.ศ. 2063 - 2113) ความคิดของ

¹ C.M. Ridding. trans. The Kādambarī of Bāṇa, Oriental Translation Fund, New Series II, (London : Royal Asiatic Society, 1896), pp. 338 - 339.

² Mahānirvāṇatantra 10.79 - 80.
Arthur Avalon, Trans, Tantra of the Great Liberation, (London, 1913), p. 245.

เขาได้รับความนิยมนามาก จำนวนสตีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มีผู้พยายามคัดค้านโดยอ้างว่า
เกิดจากความเลื่อมของศาสนาพราหมณ์ และมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อความในคัมภีร์
พระเวทเสียใหม่ให้เหมาะสมแก่การทำอวมรณะ

บทสวดฤคเวท 10.18.7 มีข้อความว่า

อิมานารวีริชวาระ สุปตุนีราลูชเนน สรฺบิษา สํ วิศนฺตุ,
อนศฺรโว นมีวาระ สฺรคฺนุหา อา โรหฺนฺตุ ชนโย โยนิมฺเคฺร

"ขอให้หญิงเหล่านี้ ผู้มีใจแน่มาย ผู้ซึ่งมีสามีที่ดี ผู้ซึ่งเป็นมารดา
ก้าวเขามาพร้อมควายนํ้ามันและเนยใส โดยปราศจากน้ำตา ปราศจาก
ความเศร้าโศก ขอให้หญิงเหล่านี้ เดินไปสู่ที่อยู่เป็นพวกแรก"

ในโคลกบทนี้มีคำว่า อริชวา แปลว่าผู้มีใจแน่มาย ซึ่งเป็นการปฏิเสธเรื่อง
แน่มายเผาตัวโดยสิ้นเชิง เพราะนางมีใจแน่มายจึงไม่ต้องมีการเผาตัว

สํ วิศนฺตุ "พวกนางจงเข้าไป" นีอรรถกถาจารย์อธิบายว่า "ให้พวกนาง
เข้าไปอยู่ในที่ของนาง"

ส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการนิคพลาตหรือเป็นการเจตนาที่จะแก้คัมภีร์ก็คือ
"อาโรหฺนฺตุ โยนิมฺ อเคฺร" แปลตามศัพท์ว่า "ให้พวกนางขึ้นไปสู่ที่อยู่พวกแรก" นั้น
มีการเปลี่ยนข้อความเป็น "อาโรหฺนฺตุ โยนิมฺ อคฺเนนะ" คือ "ให้พวกนางขึ้นไปสู่ที่
แห่งไฟ"

สายนซึ่งเป็นพราหมณ์ผู้ใหญ่และมีความรู้สูง อธิบายข้อความตอนนี่ว่า
"สรเวสํ ปฺรตมฺโต คฤหํ อากฺจฺนฺตุ" แปลว่า "ให้พวกนางมาบ้านเป็นพวกแรก"
ดังนั้น วลีนี้จะกล่าวถึงขบวนอะไรอย่างหนึ่ง ซึ่งคงจะเป็นขบวนเทศน์ และไม่

เกี่ยวกับอะไรเกี่ยวกับการเข้าสู่กองไฟ¹ และต่อมาก็มีข้อความสนับสนุนข้อความนี้ คือ สั่งให้นางกลับไปสู่โลกของผู้ที่ยังมีชีวิต "ชั่วโลก" ความหมายไม่มีอะไรกำกวมเลย

สาขานอธิบายข้อความนี้ไว้อย่างแจ่มแจ้ง เมื่อเขาตีความว่า "ชั่วโลก ชื่อนำบุตรเปาตราที่นำ โลก สถาน คฤหณภิกษุ อธิษฐาน อสูมาตุสภานาทฤตติษ" แปลว่า

"เมื่อแสดงแล้วซึ่งชื่อโลกอันเป็นโลกเป็นสถานที่เป็นเรือนของลูกและหลานผู้มีชีวิต"²

เป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งว่า ให้แม่มายกลับสู่อ้อมอกของครอบครัว

ในสหัตตัตว (สหัตตัตว) เมื่ออธิบายถึงการเผาตัวของแม่มายก็ยกข้อความนี้มาอ้าง (ถกเทศ 10.18.7) แต่มีข้อความค่อนข้างเปลี่ยนไปเป็น "อาโรหนุชโลโยนิมุ อุกุเนะ"³ "ขอให้เขาทั้งหลายขึ้นไปสู่ที่กำเนิดแห่งน้ำ คือ พระอักษิ" ซึ่งอาจจะมี ความหมายว่า ขอให้ไฟเป็นประจักษ์น้ำ

¹ H.H. Wilson, Essays and Lecture Chiefly on Religion of the Hindu, ed. Reinhold Rost, (London : Trübner & co., 1862), Vol. I. p. 278.

² H.H. Wilson, Essay and Lecture Chiefly on the Religion of Hindu, p. 278.

³ P.V. Kane. History of Dharmasāstra, p. 634.

อย่างไรก็ตาม ความพยายามของผู้คัดค้านการปฏิบัติประเพณีนี้ไม่ประสบผลสำเร็จใด ๆ เลย เพราะยังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย ส่วนใหญ่ในพวกนักบวช และหญิงรากลงอย่างมั่นคงในพวกราชปุตน์ อุดมคติในการประพฤติพรหมจรรย์ได้รับความนิยมในสังคม และการเผาตัวเองอย่างกล้าหาญพร้อมกับศพของสามี ปรากฏว่าเป็นตัวอย่างของการเสียสละตัวเองอย่างน่าสรรเสริญ แม่แคพทอลิกซ์ (Sikh) ซึ่งครองศที่ 3 พระนาม อมรทัต (ค.ศ. 1552 - 1574 หรือ พ.ศ. 2095 - 2117) เคยประกาศพิธีนี้ และตั้งห้ามมิให้พวกสิกข์ปฏิบัติก็เปลี่ยนทัศนคติหันมาปฏิบัติประเพณีนี้กันในหมู่พวกขุนนางสิกข์¹

สถิติก่อนการออกกฎหมายยกเลิก

อย่างไรก็ตาม พิธีสตีมีได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วอินเดีย ความเชื่อในพิธีนี้มีมากที่สุดคในแคว้นเบงกอล ตามกลุ่มแม่น้ำคงคา และในราชปุตน์ จำนวนสตีในช่วง ค.ศ. 1300 - 1800 (พ.ศ. 1843 - 2343) จะมีเท่าใดนั้นไม่อาจทราบจำนวนที่แน่นอนได้ ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ แต่ก็พบว่ามึหินที่ระลึกสตีกระจัดกระจายอยู่เกือบทั่วทุกแห่งของอินเดีย ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่างศตวรรษที่ 17 - 18 (พุทธศตวรรษที่ 22 - 23) และแม่น้ำในตระกูลราชปุตน์นั้นมีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าตระกูลอื่น ๆ ส่วนประชาชนทั่ว ๆ ไปนั้นอาจจะเป็นจำนวน 1 ในพันเท่านั้น บันทึกของรัฐบาลในสมัยนั้น แสดงว่าเซทคอมเบย์และมัทราสมีจำนวนของสตีโดยเฉลี่ยปีหนึ่ง ๆ ไม่ต่ำกว่า 50 คน ในแคว้นปูนาซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของเพชวา (Peshwar) โดยเฉลี่ยประมาณ 12 คน ระหว่าง ค.ศ. 1800 - 1812 เขตตันจอร์ (Tanjore) ซึ่งมีชื่อเสียง

¹

A.S. Altekar. The Position of Women in Hindu Civilization, p. 131.

เลขที่สุคเรื่องสตี ก็มีบันทึกเป็นหลักฐานเพียง 24 ราย ระหว่าง 18 เดือนก่อน ค.ศ. 1817 ในอินเดียกลางมีสตีเพียง 3 - 4 ราย ในเบงกอลธรรมดาเปรียบเทียบนี้ เป็นที่นิยมกันกว้างขวางกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจน จากตารางสถิติซึ่ง รัฐบาลอังกฤษได้รวบรวมไว้ดังนี้

ชื่อเขต	จำนวนสตีระหว่าง ค.ศ. 1815 - 1828
เขตกัทกัตตา ส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดู	5099
เขตคัทคคา ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม	610
เขตมูร์ชิคาบัก ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม	260
เขตมัทนา ส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดู	709
เขตบาเรลี ส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดู	193
เขตพินาเรส ส่วนใหญ่เป็นพวกยี่คิดือ	
เลรงค์กรัต	1165

จากตารางสถิตินี้แสดงว่า จำนวนประชากรในแคว้นเบงกอลมีเปอร์เซ็นต์ของสตีสูงกว่าเขตอมเบย์และมัทราส หรือแม้กระทั่งเขตพินาเรสซึ่งเป็นที่มีนัยใหญ่ที่สุดของพวกยี่คิดือประเพณีเลรงค์กรัต

ปีตารางแสดงสถิติเฉพาะจำนวนสัตว์ในแคว้นเบงกอลระหว่าง ค.ศ. 1815, 1828 ดังนี้¹

ปี	จำนวน	ปี	จำนวน	ปี	จำนวน
1815	378	1820	598	1825	639
1816	442	1821	654	1826	518
1817	707	1822	583	1827	517
1818	839	1823	575	1828	463
1819	650	1824	572		

¹ A.S. Altekar p. 139 อ้างถึงใน Mill and Wilson, History of British India, IX, p. 271.

ถึงแม้ตารางสถิติแสดงจำนวนของผู้เป็นสตีจะลดลง แต่ถ้ายึดกับจำนวนประชากรของอินเดียทั้งหมดในแผ่นดินกว้างใหญ่แล้ว แม้นายสตีก็ยังมีจำนวนน้อยมาก แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อชาวยุโรปเข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนอินเดีย¹ เห็นความโหดร้ายและไม่เป็นธรรมของประเพณีนี้แล้ว ก็พยายามจะลดจำนวนของนายสตีที่ลง และยกเลิกไปในที่สุด

การยกเลิกประเพณีสตี

นับตั้งแต่ประเพณีสตีถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใช้อีกหลังสมัยพระเจ้าเวท ก็มีนักกฎหมาย และนักเขียนชาวอินคพยายามที่จะคัดค้านประเพณีนี้มาแต่ต้น แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ยังคงมีผู้ปฏิบัติเรื่อยมาในพวกวรรณะกษัตริย์ แล้วค่อย ๆ ขยายวงกว้างออกไปถึงพวกพราหมณ์และสามัญชน

---

¹ คนคริสต์ศตวรรษที่ 16 (พุทธศตวรรษที่ 21) ชาวเปอร์ตุเกสเป็นพวกแรกที่เข้ามาติดต่อกับอินเดีย และตั้งสถานีการค้าขึ้นอย่างมั่นคงในแคว้นกัว จากนั้นพวกดัตช์อังกฤษ เดนมาร์ก และฝรั่งเศส ก็ตามเข้ามาในคริสต์ศตวรรษที่ 17 คริสต์ศตวรรษที่ 18 ก็ล้มล้างจักรวรรดิโมกุลได้สำเร็จ จากนั้นชาวยุโรปก็เริ่มมีอำนาจเต็มที่ในการปกครองชนท้องถิ่น และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 บริษัทอีสต์อินเดียของอังกฤษก็กำจั๊กคู่แข่งได้หมด และเข้าครอบครองอินเดียได้ถึงครึ่งประเทศ พอถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 อินเดียก็ตกอยู่ในความปกครองของอังกฤษ

A.L. Basham. The Wonder that was India, chap. X.

ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 10 - 11 เมื่อชาวมุสลิมเข้ามาในอำนาจปกครองอินเดีย ก็ไม่ได้นิยมชมชอบประเพณีนี้เลย จนถึงพยายามที่จะเลิกประเพณีนี้เสีย ใน ค.ศ. 1530 - 1556 (พ.ศ. 2073 - 2099) สมัยของกษัตริย์ฮุมายูน (Humayun) ทรงประสงค์จะห้ามแม่น้ำที่ผ่านวัดกำเนิดบุตรแล้ว¹ และตามคำบอกเล่าของ (ลิดี, อาลี เรส) Sidi, Ali Reis ซึ่งมาเยือนอินเดียในสมัยนี้ เขาสังเกตเห็นว่าจะต้องมีเจ้าหน้าที่ของศาลทานรวมอยู่ในพิธีด้วยเสมอ เจ้าหน้าที่เหล่านี้จะคอยป้องกันมิให้แม่น้ำถูกเผาโดยที่เธอไม่เต็มใจ ต่อมาถึงสมัยพระเจ้าอัครับ (ค.ศ. 1556 - 1605 หรือ พ.ศ. 2099 - 2148) ถึงแม้พระองค์จะไม่ได้ห้ามการทำพิธีสตีโดยเสียที่เดียว แต่ก็ทรงมีรับสั่งอย่างเด็ดขาดว่า พวกเขาจะต้องไม่ทรนคนผู้หญิงด้วยการเผาโดยที่เธอไม่เต็มใจ ความเชื่ออย่างใหม่ของพระเจ้าอัครับที่ทรงประณามพิธีนี้เรียกว่า (ดิน-อี-อีลาฮี) "Din-i-Ilahi"² บางครั้งเล่ากันว่าพระเจ้าอัครับทรงเข้าซัดขวางไม่ให้แม่น้ำที่ไม่เต็มใจถูกบังคับทำพิธีด้วยพระองค์เอง พระองค์ทรงช่วยแม่น้ำของชัย-มาล (Jai Mal) ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของภวัน คัส (Bhawan Das) ให้พ้นจากการถูกเผา และทรงรับสั่งให้จำคุกบุตรชายของนางซึ่งพยายามจะให้แม่น้ำเป็นสตี³ ผลจากคำสั่งของพระองค์ปรากฏว่า

¹ A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 132.

² Sarvepalli Radhakrishnan, The Cultural Heritage of India, Vol. II, (Calcutta : The Ramakrishana Mission Institute of Culture, 1962), p. 632.

³ E.J. Repson. The Cambridge History of India, Vol. IV, p. 133.

ไม่ค่อยมีแม่มายสตีในเขตอักร (Agra) นอกจากนี้ ผู้ปกครองมุสลิมหลายคนได้กำหนดเป็นข้อบังคับว่า ไม่ให้แม่มายคนใดขึ้นสู่งองไฟที่เฝ้าศพสามีโดยไม่ได้รับอนุญาตจากข้าราชการบริหารท้องถิ่น แต่ข้อบังคับนี้ก็ไม่ค่อยช่วยอะไรมากนัก เพราะขออนุญาตเป็นสตีได้โดยไม่ลำบากนัก ¹

ในศตวรรษเดียวกันนี้ แคว้นกัวในอินเดียตะวันตกเฉียงใต้แถบฝั่งมลาบาร์ (Malabar) ถูกปอร์ตุเกสยึดครอง (พ.ศ. 2053) อัลบูเคอร์ก (Albuquerque) แม่ทัพปอร์ตุเกสก็ประกาศยกเลิกพิธีสตีทันที ²

ส่วนการเลิกสตีในเขตปกครองของอังกฤษเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปในระยะแรก เพราะเป็นเขตที่อาศัยของชาวฮินดูที่ยึดมั่นในศาสนาประเพณี ผู้ที่หันมาหยิบยกเอาเรื่องนี้ขึ้นมาเป็นปัญหาคนแรก คือ เซอร์. ซี. มาเลท และโจนาธาน ดันแคน (Sir C. Malet and Johnathan Duncan) แห่งบอมเบย์ แต่ทำอะไรไม่ได้ เมื่อรัฐบาลไม่ยอมแทรกแซงเกี่ยวกับชนบทรรมนิยม ซึ่งเคารพนับถือกันมานานเช่นนี้ แม้แต่เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ เช่น โคลบรูค และวิลสัน (Colebrooke and Wilson) ก็เห็นว่าไม่ควรเข้าไปแทรกแซง ³

ในปี พ.ศ. 2349 ชาร์ลส์ ฮาร์ดิง (Charles Harding) ข้าหลวงเมืองพาราณสี ได้ช่วยให้แม่มายคนหนึ่งพ้นจากการถูกบังคับให้เป็นสตีโดยที่นางไม่

¹ A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 133.

² E.J. Rapson, Vol. V, p. 18.

³ C.H. Tawney, The Ocean of Story, Vol. IV, Appendix I. p. 263.

เต็มใจ ขณะที่นางกำลังจะถูกเผา นั้นได้สะบัดหลุดจากที่มัด แล้วกระโจนลงแม่น้ำทั้งที่
 ว่ายนํ้าไม่เป็น แต่นางก็ไม่ตาย เมื่อนางได้รับการช่วยเหลือให้ขึ้นมาจากนํ้า พวก
 พรานหมันพยายามขอตัวเธอคืนเพื่อให้ไปทำพิธีที่อื่น และครอบครัวของนางก็ไม่ยอมรับ
 เลี้ยงดูต่อไป ฮาร์ติงพยายามให้เหตุผลแก่คนเหล่านั้นว่า การบูชาด้วยการเผาเธอนั้น
 ไม่ได้ผลเสียแล้ว เพราะพระองค์หาทางยอมรับไม่ พระคงคาอันศักดิ์สิทธิ์ก็ไม่ยอมรับ
 ทั้ง ๆ ที่เธอว่านํ้าไม่เป็น... ถ้าหากการบูชานี้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของพระผู้เป็น-
 เจ้า และหลังจากที่พระอัคนีได้ทรงสัมผัสเธอแล้ว พระแมคงคาควรจะรับเธอไว้ด้วย
 ความเต็มใจ ปรากฏว่า นอกจากเหตุผลนี้จะเป็นที่ยอมรับแล้ว บิคาของเธอยังยิน
 ยอมเลี้ยงดูเธอต่อไปด้วย ¹

ต่อมาปี พ.ศ. 2356 รัฐบาลออกคำสั่งห้ามเผาหม้ายโดยไม่ได้รับอนุญาต
 จากเจ้าหน้าที่และขณะที่กำลังจะทำพิธี เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องอยู่ประจำ และต้องรับรอง
 ว่าหม้ายเผาตัวตายโดยสมัครใจ จะต้องไม่ถูกวางยาให้สติพันเพื่อน และจะต้องโค
 พอที่จะคัดสินใจเรื่องสำคัญเช่นนี้ได้ แต่ปรากฏว่าจำนวนสตรีมิได้ลดลงเลย กลับเพิ่มขึ้น
 ทุกปี ในปี พ.ศ. 2358 มีหม้ายสตีถึง 375 คน และในปี พ.ศ. 2361 เพิ่มจำนวน
 เป็น 839 คน ทั้งนี้ เฉพาะในแคว้นเบงกอลเท่านั้น ²

---

¹ P. Woodruff, The Founders, in The Men Who Rules
India, 2d ed. (London : Bound by A.W. Bain & co. Ltd., 1953),
 p. 256.

² Ibid., p. 257.

ในปี พ.ศ. 2372 ซึ่งเป็นที่มีประเพณีถูกห้าม มีเรื่องราว
 เกี่ยวกับการเป็นสตีในหนังสือ "Rambles and Recollections" ของ เซอร์
 วิลเลียม สลีแมน (Sir William Sleeman) บรรยายถึงความน่าอัศจรรย์ของ
 หญิงสูงอายุคนหนึ่งที่ยูบลปอร์ (Jubbulpore) นางยื่นกรานที่จะเข้าสู่กองไฟที่
 เผาศพสามี เซอร์สลีแมนไม่อาจจะหักทวนไว้ได้ ทั้ง ๆ ที่พยายามหน่วงเหนี่ยวไว้
 ได้ 5 วัน เธอแสดงความเคร่าโศกอย่างแท้จริง ในที่สุดเธอก็ยอมให้นางทำตาม
 ความต้องการ เขาเขียนไว้ว่าเขายินดีที่สามารถจะไม่อนุเคราะห์ต่อความพยายาม
 ของนาง เพื่อที่จะรักษาชีวิตของนางไว้ เขาเรียกคนหลายคนในครอบครัวมาพบ
 และตกลงกันว่าเธอจะได้รับอนุญาตให้เผาตัวเองถ้าพวกเขาจะสัญญาว่า คนอื่น ๆ
 ในครอบครัวจะไม่ทำเช่นนี้อีก ทุกคนก็ตกลง เขาจึงแจ้งให้นางทราบ นางแสดง
 ความยินดีและขอบคุณอย่างยิ่ง พิธีอาบน้ำชำระตนไปแล้วก่อนเดินรอบกองไฟ 3 รอบ
 ขณะนั้นผู้ที่ไปร่วมพิธีศพช่วยกันเก็บไม้และของอื่น ๆ ที่สามารถไหมไฟและทำให้ไฟ
 ลุกโพล่งได้โยนลงไปในกลุ่ม หลังจากอาบน้ำเสร็จ นางก็เรียกหมากมากินแล้วลุกขึ้น
 ยกแขนข้างหนึ่งพาดบนไหล่ของลูกชายคนโต อีกข้างหนึ่งพาดบนไหล่ของหลานชาย
 เข้าสู่กองไฟ ขณะที่นางก้าวขึ้นไปก็มีคนจุดไฟขึ้น เปลวไฟลุกโพล่งส่งกระแสความ
 ร้อนไปไกลถึง 150 หลา นางเดินเข้าไปด้วยความสงบและสีหน้าชื่นบาน นางหยุด
 ก้าวครึ่งหนึ่ง มองขึ้นไปบนท้องฟ้ากล่าวว่า "ทำไมนะเขาจึงหน่วงเวลาไว้ถึง 5 วัน
 ไม่ให้ฉันมาหาเธอผู้เป็นสามีของฉัน" เธอเดินเข้ามาหยุดตรงกลางแล้วเดินรอบกลุ่ม
 หยุดชั่วขณะหนึ่ง สวดมนต์แล้วโยนดอกไม้ลงในกองไฟ จากนั้นเธอก็เดินก้าวทั้งตรง
 ด้วยความมั่นคงสู่ปากหลุม ก้าวเข้าไปกลางเปลวเพลิง นั่งลงแล้วคอย ๆ เอนหลัง

ลงกลางกองไฟราวกับว่าเธอเอนตัวลงบนที่นอนที่เคยใช้ ปรากฏจากเสียงหวีดร้อง และอาการของความเจ็บปวดทรมาน ¹

ชาวฮินดูที่พยายามต่อต้านประเพณีนี้อย่างเข้มแข็ง คือ รามโมहनรอย (Ram Mohan Roy) เกิดที่นาซันคร แคว้นเบงกอล ในปี พ.ศ. 2317 และตาย ในวิสต์ทอล ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2376 เขาเป็นผู้เชื่อมั่นในศาสนา แต่ก็ ไม่ยอมเชื่อพิธีกรรมอันทารุณโหดร้ายไร้เหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น อนุสาวรีย์ของรามโมहन- รอยที่สุสานอาร์โน'ส เวล (Arno's Vale) มีคำจารึกตอนหนึ่งว่า

"เขาเป็นผู้พากเพียรโดยไม่เบื่อบนความพยายามที่จะส่งเสริมสภาพ สังคม ที่ลัทธิธรรม และสวัสดิภาพของประชาชนอินเดียให้สูงขึ้น เขามีความตั้งใจจริง ในความพยายามที่จะกำจัดกรรมชุกชาติด้วยความหลงใหลและกำจัดพิธีสตี เขา แสดงความมั่นคงต่อการสนับสนุนอย่างจริงจังในเทพองค์ใดก็ตามที่มีแนวโน้มจะทำให้คนมีความสุขในชีวิต เขายังอยู่ในจิตใจของคนรวมประเทศที่ยังสำนึกในบุญคุณ ของเขาอยู่" ²

ในขณะที่ประเพณีนี้กำลังเฟื่องฟูอยู่ในแคว้นเบงกอลในปี พ.ศ. 2361 รามโมहन- รอยเขียนบทความเรื่อง "Second Conference Between an Advocate and an Opponent of the Practice of Burning Widows Alive" ในบทความนี้

¹ C.H. Tawney, "The Ocean of Story" Appendix I. Vol. IV. pp. 271 - 272.

² วิสวัฑ์ มนุษยกุล "ประเพณีแม่ม่าย" มหาวิทยาลัย, (23 ตุลาคม 2504), 189.

รามโมหันท์ให้ความเห็นหักล้างเหตุผลของผู้ที่ยังสนับสนุนสตี้อยู่ เขาให้เหตุผลทั้งทางศาสนาและสังคม เขายกของผู้หญิง และถือว่าผู้หญิงมีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย ถ้าหากผู้ชายจะเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความสามารถบ้าง ผู้หญิงมีน้ำใจเด็ดเดี่ยวกว่าชาย มิฉะนั้นคงไม่มีผู้หญิงคนใดตัดสินใจเป็นสตีมาแล้วในกาลก่อน หญิงมีใจเป็นผู้หลงใหลอยู่ในกามคุณดังที่วรรณคดีของอินเดียมักจะกล่าวหาอยู่บ่อย ๆ ¹

ในที่สุดวันที่ 4 ธันวาคม 1829 (พ.ศ. 2372) ลอร์ด วิลเลียม เบนติงค์ ได้ออกกฎหมายห้ามการเป็นสตี ถือเป็นประเพณีที่ผิดกฎหมายในบริติชอินเดีย พวกที่ยึดมั่นในประเพณีเขียนต่อต้านอย่างรุนแรงในหนังสือวารสารจันทรिका (Chandrikā) และอุทธรณ์ไปถึงสภาองคมนตรี (Privy Council) เกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้ มีผู้ลงชื่อสนับสนุน 800 คน ส่วนพวกชาวฮินดูที่เจริญแล้วก็เขียนแก้แทนรัฐบาลในหนังสือพิมพ์เกมูดี (Kaumudi) มีการสร้างที่ระลึกให้แก่ผู้สำเร็จราชการอังกฤษ เพื่อขอบคุณสำหรับกฎหมายฉบับอันมีเมตตาของเขา รามโมหันท์รอคิวร่งแห่งการปฏิวัติของเอเชียได้เดินทางไปอังกฤษ และขอรับรองสมาชิกของสภาองคมนตรีว่า ไม่ควรล้มล้างกฎหมายนี้ ด้วยการสนับสนุนอย่างแข็งขันเช่นนี้ ผู้มีอำนาจในอังกฤษจึงไม่ยอมรับของที่ระลึกของพวกสนับสนุนสตีในปี ค.ศ. 1832 (พ.ศ. 2375) ²

¹ Wm Theodore de Bary, et al, Sources of Indian Tradition. (Delhi, 1972), pp. 581 - 584.

² A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, p. 141.

แม้ว่าประเพณีที่จะถูกห้ามปฏิบัติแล้วในอินเดีย อันเป็นเขตที่อยู่ในความปกครองอังกฤษ แต่ก็ยังปฏิบัติกันต่อมาอีกเกือบ 30 ปี หรืออาจจะมากกว่านี้ในราชปุตน ซึ่งเป็นที่มั่นใหญ่สุด เมื่อมหารานะ จีวัน สิงห์ (Maharana Jivan Singh) แห่งอหฺยปุร และมหาราชา มัน สิงห์ (Maharaja Man Singh) แห่งโรชปุร สิ้นพระชนม์ในปี 1838 (พ.ศ. 2381) และ 1843 (พ.ศ. 2386) ผู้หญิงจำนวนมากขึ้นสู่กองเพลิง อหฺยปุร เป็นแห่งแรกที่ห้ามประเพณีนี้เมื่อ ค.ศ. 1846 (พ.ศ. 2389) และรัฐราชปุตนอื่น ๆ ก็เริ่มปฏิบัติตามอหฺยปุรซึ่งเป็นราชปุตนที่ถือธรรมเนียมเคร่งครัด มีสตรีรายสุดท้ายที่ถูกต้องตามกฎหมายในปี ค.ศ. 1861 (พ.ศ. 2404) เมื่อมหารานะ สารูป สิงห์ (Maharana Sarup Singh) สิ้นพระชนม์ และตนเองที่ประชาชนราชปุตนเริ่มมีความเห็นคัดค้านธรรมเนียมนี้อย่างแข็งขัน และปรากฏว่าไม่มีชายาแม่แต่องค์เดียวในบรรดาชายาที่ถูกต้องตามกฎหมายของมหารานะเห็นว่าเป็นต้องตายตามสามีไป จึงต้องใช้ความพยายามอย่างหนักที่จะจูงใจให้ชายาอย่างน้อยที่สุด 1 คนเป็นสตี เพื่อจะได้รักษาเกียรติแห่ง Sisodias โดยป้องกันมิให้หัวหน้าถูกเผาแล้วพัง อย่างไรก็ตาม ชายาทั้งหมดปฏิเสธที่จะขึ้นสู่กองไฟ ในที่สุดหญิงสาวหาสี่ผู้หนึ่งก็ถูกชักจูงให้เป็นสตี และถูกเผาพร้อมกับศพของมหารานะ และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1861 เป็นต้นมา ไม่ปรากฏการทำพิธีสตีที่ถูกต้องตามกฎหมายของอังกฤษ ในปีต่อ ๆ มามีแม่มายอื่นคบบางคน ซึ่งเชื่อมั่นอย่างจริงจังว่าเป็นหน้าที่ผูกพันทางศาสนาที่จะต้องตามสามีไป ได้พยายามขึ้นสู่กองไฟ แต่ถูกกีดกันโดยประชาชนและตำรวจ เมื่อถูกห้ามปรามขัดขวางเช่นนี้ แม่มายบางคนก็มักจะหังตัวเองอยู่ในห้อง และจบชีวิตด้วยการจุกไฟเผาผ้าสำหรับของตน ¹

1

A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civilization, pp. 141 - 142.

ลักษณะของพิธีสตี

การเผาตัวตายของแม่ม่ายมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันตามลักษณะของการทำพิธี
ดังนี้ คือ สหกมน สหมรณ อมรณ และอันวาโรหณะ ¹

โดยทั่ว ๆ ไปจะเป็นการทำแบบสหมรณ คือ แม่ม่ายขึ้นสู่กองไฟกองเดียว
กันกับศพของสามี ถ้ามีแม่ม่ายจำนวนมากก็ปฏิบัติแตกต่างกันออกไป บางครั้งชายา
คนโปรดก็จะได้รับเกียรติให้ทำสหมรณ ส่วนคนอื่น ๆ ก็ให้เผาในกองไฟกองอื่น แต่
บางครั้งก็จะเผาในกองเดียวกันทั้งหมด ²

เนื่องจากพิธีสตีไม่ได้เป็นพิธีทางศาสนา และเพิ่งได้รับความนิยมในสมัยหลัง
ดังนั้น จึงไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับพิธีสตีเลย แม้ในสมฤตีสัมยหลัง ๆ เราพอจะพบ
เรื่องราวของสตีบ้างในคัมภีร์ปุราณะบางฉบับ เช่น ในภากวตปุราณะ และบีทมปุราณะ

1

Sir. Monier Monier Williams, A Sanskrit - English Dictionary. ให้ความหมายของชื่อเหล่านี้ไว้ดังนี้

สหกมน และสหมรณะ หมายถึง การเผาตัวเองของแม่ม่ายพร้อมกับศพ
ของสามี

อมรณ หมายถึง การเผาตัวเองของแม่ม่ายพร้อมกับศพของสามี หรือ
พร้อมกับเครื่องแต่งตัวของเขา เมื่อศพของเขาไม่ได้
อยู่ ณ ที่นั้น

อันวาโรหณะ หมายถึง การขึ้นสู่กองไฟภายหลังหรือพร้อมกับร่างของ
สามี

2

A.S. Altekar, The Position of Women in Hindu Civiliza-
tion, p. 134.

และบันทึกของพ่อค้า ตลอดจนนักเดินทางต่างชาติ พิธีกรรมนี้มีอธิบายรายละเอียดไว้แต่เพียงในฤกษ์กาลมัธยมหลังมาก เช่น ในนิรณยสินธุ (นิรณยสินธุ) และธรรมสินธุ (ธรรมสินธุ) ซึ่งเขียนหลังคริสต์ศตวรรษที่ 17 (พุทธศตวรรษที่ 22) ¹

ใบพิมพ์ปราณีข้อความว่า ผู้ที่เป็นสตีจะถูกนำไปพร้อมด้วยคนครีในชบวนแห่ใหญ่โตย่านเมืองไปสู่สถานที่ที่จะทำพิธี เขอกองดาบน้ำและสวมเครื่องหมายแห่งมงคล หรือเครื่องหมายแห่งความสุขในชีวิตสมรส ² เขอมักจะถือธู้าฝั้น กระจกหวี และพู่ ซึ่งเป็นเครื่องหมายของความงาม และเขอมักถอดเครื่องประดับและสิ่งของต่าง ๆ ให้แก่เพื่อนและญาติพี่น้องของเธอไว้เป็นที่ระลึก จากนั้นเธอก็จะรำลาญาติพี่น้องเป็นครั้งสุดท้าย (และนักเดินทางบางคนได้บรรยายไว้ว่า คนทั้งหลายจะฝากขากวไปกับเธอถึงญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งอยู่ในสวรรค์) เมื่อขึ้นสู่กองหินแล้ว เธอจะวางศีรษะของสามีลงบนศอกของเธอ จากนั้นก็จุดไฟ ³

ส่วนในสหัชิตัตตวให้รายละเอียดเกี่ยวกับพิธีนี้ไว้ว่า แม่นายสวมเสื้อสีขาว 2 ชั้น มือถือธู้ากฤษะ หันหน้าไปทางทิศเหนือ หรือทิศตะวันออกเฉียง จิบน้ำ เมื่อพรหมณ์พูดว่า "โอมุ, ศศุสท" เธอระลึกถึงพระนารายณ์ และอ้างถึงเวศา (เคื่อน, กลางคืน, คีตี) แล้วประกาศความตั้งใจ แล้วเธอก็เรียกท้าวโลกบาลทั้ง 6 (ผู้ปกครอง

¹ Ibid., p. 133.

² A.S. Altekar, p. 133 อ้างถึงใน Padmaprāna Pātālakhanda, 102, 67 ff.

³ A.S. Altekar. The Position of Women in Hindu Civilization, pp. 133 - 134.

ทิศทั้ง 8) พระอาทิตย์ พระจันทร์ ไฟ และอื่น ๆ มาเป็นพยานในการกระทำนั้น
 กองไฟของสามีของเธอแล้ว เธอก็เดินรอบกองไฟ 3 รอบ จากนั้นพราหมณ์ก็อ่าน
 คัมภีร์พระเวท (ฤคเวท 10.18.7) และข้อความจากปราชญ์ที่ว่า ขอให้หญิงที่ค้ำ
 เคารพเบ็ดเตล็ด ผู้จงรักภักดีสามีของพวกเขา จงเข้าสู่กองไฟ พร้อมกับร่างของสามีของ
 เธอ ผู้หญิงกล่าว "นโม นมะ" แล้วเข้าสู่กองเพลิง¹

นอกจากนี้ ก็มีเรื่องการทำพิธีสตีจากบันทึกต่าง ๆ เช่น E.R. Bevan
 เล่าถึงสตีที่เกิดขึ้นในสมัยของกษัตริย์ยูเมนส์ (ก่อนคริสต์ศักราช 316 หรือ พ.ศ.
 227) ไว้ในหนังสือ "The Cambridge History of India" ว่า แมตัพชาว
 อินเดียได้กรีธาทัพไปอิหร่านต่อสู้กับกษัตริย์ยูเมนส์ ถูกฆ่าตายในสงคราม เขามี
 ภรรยาไปด้วย 2 คน จึงมีการแข่งขันกันทันทีระหว่างภรรยาทั้งสองว่า ใครจะได้
 เบ็นสตี บัญชาให้นำเสนอบนเตียงแม่ทัพนายกองของมาซีโคเนียและกรีก ซึ่งได้รับการ
 ชี้อาณาให้ได้แก่ภรรยาผู้อายุน้อย เนื่องจากภรรยาที่มีอายุมากกว่ากำลังมีครรภ์
 เมื่อผลของการตัดสินเป็นเช่นนั้น ภรรยาคนที่อายุมากจึงต้องจากไปพร้อมกับร้องไห้
 ฟุ่ฟู่พวยกถึงทั้งผ้าโพกศีรษะจนฉีกขาด และทั้งผมของนางอยู่ไปมา รวาทว่านางเพิ่ง
 จะได้รับข่าวที่นำเศร้าที่สุด ส่วนภรรยาผู้ได้รับเลือกนั้นก็จากไปด้วยความวิตยีนดี
 อย่างสิ้นเหลือในชั้นขณะ บรียารของนางสวมเครื่องรัดศีรษะให้ และประดับประดา
 ร่างกายอย่างงดงามราวกับเตรียมตัวเข้าพิธีแต่งงาน ฉากที่หนึ่งของนางพากันไป
 ส่งนางพร้อมทั้งร้องเพลงสรรเสริญคุณความดีของนาง เมื่อมาถึงกองไฟนางถอด
 เครื่องประดับออกส่งให้เพื่อนและคนที่รู้จัก เพื่อเป็นที่ระลึกถึงตัวนาง เครื่องประดับ
 นี้ประกอบด้วยแหวนจำนวนมากมายที่ใส่อยู่ในมือ แหวนเหล่านี้มีหัวแหวนเป็นมณีสีค่า

1

P.V. Kane, History of Dharmasāstra, pp. 633 - 634.

สี่ต่าง ๆ ที่ศีรษะประดับด้วยควาทองหลายดวง ยังมีหลอดสี่หลอดติด ที่คอของนาง ก็มีสร้อยหลายเส้น แต่ละเส้นจะมีความยาวกว่าเส้นที่อยูข้างบนเล็กน้อย ในที่ลคนาง ก็กล่าวคำอำอาตอคนที่รู้จัก และได้รับการช่วยเหลือจากพี่น้องผู้ชายของนางให้ก้าวขึ้นสู่กองไฟ และแล้วนางก็จบชีวิตลงในกองไฟนั้น แบบวีรสตรีห้ามกลางความชื่นชมของผู้มาชุมนุมเพื่อกุศลินี ก่อนที่จะจุดไฟกองไฟที่เข้าร่วมในสงครามทั้งหมดเงินแถวรอบกองไฟ 3 รอบ ในเวลานั้นนางนอนหงายสามิ และเมื่อไฟลุกท่วมตัวนางไม่มีเสียงร้อง แสดงความอ่อนแอหลุดพ้นริมฝีปากของนางออกมาเลย ผู้ที่เฝ้าอยู่ข้างมีอารมณ์สะเทือนใจ บางคนก็ด้วยความเวทนาสงสาร และบางคนก็ด้วยความยกย่องอย่างสูง ¹

อีกตัวอย่างหนึ่งในราชวงศ์จีนของกัลดน ซึ่งเป็นหนังสือที่บันทึกเรื่องราวของกษัตริย์แห่งแคว้นกัมมิมี่ มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวถึงการเป็นสตีของพระนางสุรยมตีว่า ในพระหัตถ์ของพระนางสุรยมตีถือกิ่งไม้ทำหน้าที่เป็นผู้รักษาประตูให้แก่พระสวามี ในขณะที่ทรงตกแต่งประดับประดาร่างกายของพระสวามีเพื่อทำพิธีครั้งสุดท้าย พระนางสั่งให้ทหารมา 100 คน เป็นผู้คอยดูแลลูกหลานของพระนาง จากนั้นก็นำร่างของพระสวามีไปวางไว้ในแคร่ จนเวลาผ่านไป 1 คืน กับอีกครึ่งวัน พระนางก็ถวายสักการะแด่ (พระศิวะ) วิชเยศาน แล้วออกมานั่งในแคร่ ขวานแห่พระศฟกอย ๆ เคลื่อนไปสู่สถานที่เผาศพพร้อมด้วยเสียงร้องไห้คร่ำครวญและเสียงทองคนตรี เมื่อถึงสถานที่เผาศพแล้ว พระนางปรารถนาจะคอยพบโอรสเป็นครั้งสุดท้าย จึงยังไม่ได้เริ่มทำพิธี แต่โอรสก็ยังไม่มาถึง จนพระนางหมดหวังที่จะได้พบแล้ว

1

E.R. Bevan. The Cambridge History of India. I : 415,

Vol. I p. 415.

จึงขอน้ำจากแม่น้ำวิตัสตา¹ ทองมทสวทว่า "ขอให้เขาเหล่านี้ผู้ตายกับวิตัสตาน้ำ
ในร่างกาย จึงได้รับการปลดปล่อยครั้งสุดท้าย เช่นเดียวกับผู้ซึ่งประกาศความรู้
ศักดิ์สิทธิ์" แล้วพระนางก็ทรงคืนน้ำนั้น พร้อมทั้งประพรมไปบนร่างกายของพระนาง
ด้วย ทรงสาปแช่งผู้ที่ทำลายความรักระหว่างพ่อแม่และลูกว่า "ขอให้พวกเขาซึ่งเป็น
เหตุแห่งความเกราะหรัยของเราทั้งสองและลูก จึงถูกทำลายโดยรวดเร็วพร้อมกับ
ทายาทของพวกเขา" และตลอดเวลานี้พระชายาชยานันท จินทรราช และคนอื่น ๆ
ก็กล่าวสาปแช่งผู้ที่พวกเขาทำให้เธอต้องพบกับความตายตั้งแต่อายุน้อย แล้ว
จากนั้นทั้งหมดก็เข้าสู่กองไฟด้วยรอยยิ้มอันสดใส²

และในหนังสือ "Women in Ancient India" ของ Mary E.R.

Hartin ได้คัดข้อความมาจาก "Asia Journal" เดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2360
มีข้อความว่า พระกษัตริย์ได้กำหนดกฎหมายอันสูงสุดสำหรับผู้หญิงว่า "ฉันจะกำหนด
กฎหมายสูงสุดสำหรับผู้หญิง เป็นสิ่งที่ถูกต้องที่ผู้หญิงจะต้องติดตามสามีไปสู่ความตาย
ผู้หญิงที่ซื่อสัตย์เช่นนี้จะไต่ไปถึงแดนแห่งความจริงพร้อมกับสามี โดยการกระทำของ
ภรรยา สามีจะกลายเป็นพระเจ้า และจะมีโอกาสได้ความดีของการไปจาริกแสวง
บุญในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สำหรับภรรยาแล้วสามีคือองค์สำหรับแม่น้ำ และเป็นพระหริ
ในหมู่เทวดา เป็นปรมาตมันสำหรับนักบวช ภรรยาที่ซื่อสัตย์เมื่อสามีตาย หลังจาก
อาบน้ำแล้วก็จะเข้าไปหาสามีที่นอนอยู่ แล้วกล่าวว่า "เธอถูกส่งมาให้ฉันในฐานะที่

¹ วิตัสตา เป็นชื่อแม่น้ำสายหนึ่งในแคว้นปัญจาบ ปัจจุบันนี้เรียกว่าแม่น้ำ
เชอุม (Jhelum) หรือพิตัสตา (Ritasta) หรือ Bihat ชาวอินเดียถือว่า
เป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกับแม่น้ำคงคา.

²

C.H. Tawney, The Ocean of Story, Appendix I, Vol.

IV. pp. 264 - 265.

เป็นสามี ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะของพระเจ้า ฉันจะตายไปกับท่าน แล้วท่านจะเป็น
 สามีของฉันในชีวิตหน้า ไม่ว่าท่านจะไปสวรรค์หรือนรก ฉันก็จะอยู่เคียงข้างท่าน จะ
 ไป ณ ที่นี้พร้อมกับท่าน ข้าแต่สามีท่านเป็นที่พึงพิงตั้งแต่บัดนี้และกาลต่อไป ความ
 เคารพนับถือจึงมีแต่สามีผู้ซึ่งยังมีชีวิตอยู่เช่นเดียวกับที่มีต่อพระผู้เป็นเจ้า ถ้าท่านไป
 ยังสถานที่แห่งการลงโทษ อันเนื่องมาจากการลงละเมิดที่ทำไปก่อนหน้านี้ในชีวิตนี้
 จงอย่ากลัว เพราะฉันจะไปกับท่าน และช่วยให้ท่านไปสู่ดินแดนแห่งความสุข ฉันจะ
 ช่วยให้ท่านพ้นจากการลงโทษ แม้แต่โทษหนักที่กำหนดไว้สำหรับผู้ที่มีพราหมณ์ หรือ
 โทษอื่นในลักษณะเดียวกัน“ ภรรยาที่ซื่อสัตย์เมื่อได้ข่าวการตายของสามีและมีความ
 ประสงค์จะอดชีวิตให้ จะทำให้ตัวของเธอเองบริสุทธิ์ปราศจากมลทิน ตามที่ปรากฏ
 ในถ้อยคำของพระหริ เธอจะสวมเสื้อผ้าข้อมสี่แดงด้วยดอกกุสมก ซึ่งมีขอบเป็นไหม
 และผงสีทาเปลือกตา มาลัยสวมศีรษะทำด้วยดอกไม้กลิ่นหอม และเครื่องประดับ
 อื่น ๆ อีกหลายอย่าง แล้วภรรยาผู้ซื่อสัตย์จะเลือกผู้หญิงสาว 4 คน ซึ่งอยู่ในความ
 ครอบครองของบิดาเธอ และให้ของขวัญสี่แดงสดที่เหมาะสมแก่หญิงสาว มาลัย ดอกไม้ กำไล-
 มือ กระแจะจันทน์ ที่ทาตาสีดอกอัญชัน และคองนำของไปให้แก่บิดามารดาผู้ชราของ
 สามีที่ล่วงลับไปแล้ว ให้พราหมณ์ ลูกหลาน และญาติคนอื่น ๆ ¹

ส่วนในอินเดียใต้ ประเพณีสตีปฏิบัติกันแพร่หลายประมาณคริสต์ศตวรรษที่
 14 - 15 (พุทธศตวรรษที่ 19 - 20) ในสมัยอาณาจักรวิชัยนคร มีเรื่องราวของ
 สตีที่น่าสนใจ ซึ่ง เฟอร์นาโอ มูนิซ (Fernaõ Muniz) และ ดุอาร์เต บาร์โบซา
 (Duarte Barbosa) ได้บันทึกไว้ มีความแตกต่างในรายละเอียดเกี่ยวกับการทำ

¹ Mary E.R. Martin, Women in Ancient India, pp. 65 -

พิธีคือขุมบาง มันทีกของนินชิมีปรากฏในหนังสือ "A Forgotten Empire" ของ ซีโวลล์ (Sewell) หน้า 391 - 393 ซึ่ง เอ็น. เอ็ม เพนเซอร์ (N.M. Penzer) ถิ่นนำมาประกอมคำอธิบายในหนังสือ "The Ocean of Story" ดังนี้

ญาติของแม่ม่ายจะเป็นผู้ทำให้แม่ม่ายเผาตัวตาย หลังจากนั้นเขาก็วางชายที่ตายลงบนเตียง ไขกึ่งไม้วางสวมไว้ข้างบน แล้วคลุมด้วยดอกไม้อีกชั้นหนึ่ง ส่วนแม่ม่ายนั่งบนหลังม้าราคาถู ๆ ตามขบวนเหไป แม่ม่ายตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับมากมาย คลุมไว้ด้วยกุหลาบ (ที่ร้อยเป็นพวง) ถือกระจงมือหนึ่ง ลีมือหนึ่ง ถือช่อดอกไม้ ขบวนเคลื่อนไปพร้อมด้วยเสียงดนตรีหลายชนิด ญาติของสามีเดินตามไปด้วยความยินดีอย่างยิ่ง พวกผู้ชายเดินไปพร้อมกับตีกลองเล็ก ๆ ร้องเพลงบอกให้เธอไป (ตาย) พร้อมกับร่างของสามี แม่ม่ายก็ร้องเพลงรับว่าเธอจะไปทำเช่นนั้น เมื่อมาถึงสถานที่เผาศพแล้ว เธอคอยอยู่พร้อมกับวงดนตรีจนสามีของเธอถูกเผา สามีของเธอนอนอยู่ในหลุมใหญ่ที่ขุดเอาไว้เพื่อใช้เผาศพ มีพื้นจำนวนมากสวมอยู่ข้างบน ก่อนที่จะจุดไฟเผา แม่หรือญาติที่ใกล้ชิดที่สุดจะวางเหยือกน้ำบนศีรษะ มือถือคันทันที่จุดไฟลุกโผลงอยู่ เดินวนรอบหลุม 3 รอบ แต่ละรอบเขาจะแหงเหยือกน้ำนั้นให้เป็นรูป หลอกรบ 3 รอบก็หุมเหยือกน้ำนั้นออกเป็นดินเล็กชั้นน้อย แล้วข้างคบเพลิงลงไป ในหลุม เมื่อจุดไฟเผาร่างกายของสามีแล้ว ก็มาที่ภรรยา พร้อมทั้งผู้รวมพิธีคนอื่น ๆ ทั้งหมดล้างเท้าให้แก่เธอ จากนั้นพราหมณ์ก็เริ่มประกอมพิธีตามวิธีของพวกเขา เมื่อเสร็จแล้วเธอก็ถอดเครื่องประดับออกแม่งให้แก่พวกญาติผู้หญิง ถ้าเธอมีบุตรชายก็จะยอมรับเขาให้เชื้อพันญาติที่เคารพนับถือ เมื่อเขาพาลูกชายของเธอออกไปแล้ว เธอก็ถอดเสื้อผ้าดี ๆ ออกหมด แล้วสวมผ้าสีเหลืองแทน จากนั้นญาติของเธอจะจุมมือข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งให้เธอถือกิ่งไม้ไว้ เดินไปพร้อมกับร้องเพลง แล้ววิ่งไปที่หลุมที่กำลังลุกโผลงอยู่ เดินรอบหลุม 3 รอบ บางครั้งก็เดินไปบนเนินดินที่ปากหลุม ในที่สุดเธอก็ก้าวขึ้นไปข้างหน้าในมือถือเสื้อปิดหน้าไว้เพื่อป้องกันมิให้เห็นไฟ แล้วเขาก็โยนหัวผ้า

ซึ่งบรรจุก้าวไว้ลงในหลุม พร้อมกับของอื่น ๆ ที่นำมาด้วย เช่น ใบพลู หรือ กระจก และของใช้ที่เธอใช้แต่งตัว เพื่อว่าของเหล่านี้เธอจะนำไปใช้เมื่ออยู่ร่วมกับสามีอีก เมื่อเธอกล่าวอำลาทุก ๆ คนแล้ววางเหยือกน้ำมันลงบนศีรษะ กระจกเข้าสู่กองไฟ ด้วยความกล้าหาญ พกญาติของเธอจะรับนำพื้นที่เตรียมไว้โยนลงลงไปบนตัวเธอ จากนั้นก็ลงเสียงคร่ำครวญแสดงความเศร้าโศก ¹

ส่วนในบันทึกของพาร์โปลา เราพบเรื่องของเขาใน Hakiuyt Society 1918, Vol. I หน้า 213 และ เอ็น. เอ็ม. เพนเซอร์ ได้คัดมาประกอบคำอธิบายใน "The Ocean of Story" ดังนี้

เขาจะขุดหลุมใหญ่ขึ้นในพื้นที่ที่ใช่เขาศพ ในหลุมมีกองหิน เมื่อร่างของสามี ถูกนำมาวางไว้ในหลุม และจุดไฟเผา ถ้าเป็นแม่ยายที่ยากจนและฐานะต่ำ ก็จะกระโจนลงไปตรงกลางกองไฟ แต่ถ้าเป็นหญิงที่มียศสูง พิธีต้องให้จ่ายสินปลีองและประณีต คือ หลังจากร่างกายของสามีถูกเผา แม่ยายก็จะเชิญเพื่อนและญาติของเธอให้มาก ที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วเธอก็แต่งร่างกายด้วยเสื้อผ้าที่ดีที่สุด สวมเครื่องประดับเพชรพลอยมากมาย จากนั้นเธอจะถูกนำมาขึ้นม้า (สีขาว ถ้าเป็นไปได้) เดินไปรอบเมือง ด้วยความรื่นเริง จนกระทั่งขบวนแห่มาถึงจุดที่สามีของเธอถูกเผา พวกคนที่มาร่วมพิธี จะช่วยกันโยนไม้จำนวนมากลงในหลุมแล้วจุดไฟที่ขอมหลุมให้ลุกโผลงขึ้นที่ประรำไม้ ซึ่งสร้างไว้ให้สูงประมาณ 4 - 5 ก้าว พวกเขาพาเธอขึ้นไปบนประรำนั้น เมื่อขึ้นไป แล้วเธอก็เดินวน 3 รอบ แสดงความเคารพไปทางทิศที่พระอาทิตย์ขึ้นแล้ว เธอก็เรียกบุตรชายของเธอเข้ามาพร้อมกับพวกญาติและเพื่อน ๆ แจกเครื่องประดับ

1

C.H. Tawney, The Ocean of Story, Appendix I. Vol. IV

pp. 267 - 268.

ที่เธอสวมมาให้แก่พวกเขาแต่ละคน เสื้อผ้าที่เธอสวมมาก็ถอดออกจนแทบไม่มีอะไรเหลือ เว้นแต่ผ้าที่เธอสวมอยู่ต่ำกว่าเอวลงไป ทั้งการกระทำและคำพูดทั้งหมดนี้ เธอทำด้วยความมั่นใจ และด้วยสีหน้าที่เบิกบานดูราวกับว่าเธอไม่ใช่ผู้ที่กำลังจะตาย จากนั้นเธอก็กล่าวกับชายที่ไปกับเธอบนประรำนั้นให้พิจารณาดูว่า เขาเป็นหนี่อะไร ภรรยาของเขาบ้าง และบอกกับผู้หญิงว่าเธอเป็นหนี่สามีของเธอมากเท่าใด และมีคุณค่าสูงพอที่จะติดตามไปแม้แต่จะไปสู่ความตาย เมื่อเธอพูดจบเขาก็วางเหยือกน้ำมันลงในมือของเธอ แล้วเธอยกขึ้นหูนไว้บนศีรษะ เดินวนไปบนประรำ 3 รอบ ทำสักการะไปทางทิศที่พระอาทิตย์ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และแล้วก็โยนเหยือกน้ำมันลงในกองไฟ แล้วตัวเธอเองก็กระโจนตามเข้าไปด้วยความยินดีราวกับว่า เธอกระโจนลงสู่บ่วงฝ่ายซึ่งเธอจะไม่ได้รับความเจ็บปวดเลย ฉากทั้งหมดก็ช่วยกันโยนเหยือกน้ำมัน และไม้จำนวนมากลงไปในกองไฟ เปลวไฟก็ลุกช้อขึ้นจนไม่สามารถจะมองเห็นร่างของเธออีกต่อไปได้ ชี้อัดที่เหลือจากพิธีเสร็จแล้วจะถูกนำไปโยนลงในกระแสน้ำในแม่น้ำ¹

จากตัวอย่างของพิธีสตีที่ยกมากล่าวนี้ จะเห็นว่าพราหมณ์ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวของในพิธีเลยในสมัยแรก ๆ ลักษณะของพิธีทำไปตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น เช่น ในแคว้นกัษมีร์ พระนางสุрымตีคิม้นำจากแม่น้ำวิศสา ซึ่งถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ เช่นเดียวกับแม่น้ำคงคา และมีการกล่าวสาปแช่งผู้ทำลายความรักในครอบครัวของเธอ ต่อมาเมื่อประเพณีนี้เป็นที่นิยมของสังคมมากขึ้น พราหมณ์จึงเคยประณามประเพณีนี้และห้ามมิให้แม่น้ำยพราหมณ์ปฏิบัติ ก็กลายมาเป็นผู้ช่วยประกอบพิธี ดังที่ปรากฏในสหัชิตัตตว และตัวอย่างของสตีในอินเดียภาคใต้

1

C.H. Tawney, The Ocean of Story, Appendix I. Vol. IV, pp. 269 - 270.

จะอย่างไรก็ตาม การที่ประเพณีนี้เฟื่องฟูมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งแสดงให้เห็น
ความไร้อำนาจของผู้หญิงในสังคมมากขึ้นเท่านั้น เมื่อเธอเป็นม่ายสังคมก็เห็นว่าเธอเป็น
กบฏของสังคม เธอถูกทอดทิ้งให้เผชิญกับความทุกข์ยากและความว่าเหวแต่คำพัง
เธอหลงเชื่ออย่างง่ายคายนในข้ออ้างของนักกฎหมายเกี่ยวกับรางวัลที่จะได้รับหลัง
ความตาย เพราะเธอแต่งงานกันตั้งแต่อายุน้อย ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา
ใครรู้หนังสือกับดีถือว่าเป็นเรื่องที่น่าอับอาย ฉะนั้น จึงต้องดำเนินชีวิตตามกฎของ
สังคมแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น